

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน
วิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน
วิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2565
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง "ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการ
บริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3"

ของ เรืองฤทธิ์ คำหมู่

ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์)

หัวหน้าภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ชื่อเรื่อง	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
ผู้วิจัย	เริงฤทธิ์ คำหมู่
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพ่วง
ประเภทสารนิพนธ์	การค้นคว้าอิสระ กศ.ม. การบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2565
คำสำคัญ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 2) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทำนายประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องของตัวแปรเท่ากับ 1.00 และมีค่าความเที่ยงของตัวแปรอยู่ระหว่าง .48 - .82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

2. ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.580 - 0.713 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.721 มีอำนาจพยากรณ์ (R²) ได้ร้อยละ 50.19 เขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

ค่าที่ได้จากการพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ $1.951 + 0.428 (X_4)$

ค่าที่ได้จากการพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ $0.560 (X_4)$

Title	INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR AFFECTING EFFECTIVENESS OF ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER LOEI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3
Author	Roengrit Kummoo
Advisor	Assistant Professor Anucha Kornpuang, Ph.D.
Academic Paper	M.Ed. Independent Study in Educational Administration, Naresuan University, 2022
Keywords	Academic Leadership of School Administrators, The effectiveness of academic administration in educational institutions

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study the academic leadership of school administrators under Loei Primary Educational Service Area Office 3, 2) to study the effectiveness of academic administration in educational institutions under Loei Primary Educational Service Area Office 3, 3) to study the relationship between academic leadership of school administrators with the academic administration, and 4) to create forecasting equations to predict the effectiveness of academic administration in educational institutions. The sample group was 226 school administrators and teachers under Loei Primary Educational Service Area Office 3, academic year 2022. The research tool was a 5-level estimation scale questionnaire with a concordance index of variables equal to 1.00 and a variable's reliability between .48 - .82 using percentage, mean, standard deviation, Pearson's Correlation Coefficient and Enter Multiple Regression Analysis. The study found that:

1. Academic Leadership of Educational Institution Administrators had the average of all items at the highest level. Creating an atmosphere of learning have the highest average and the lowest average is the setting of the vision, mission, and goals of the school.

2. The overall level of academic administration effectiveness in educational

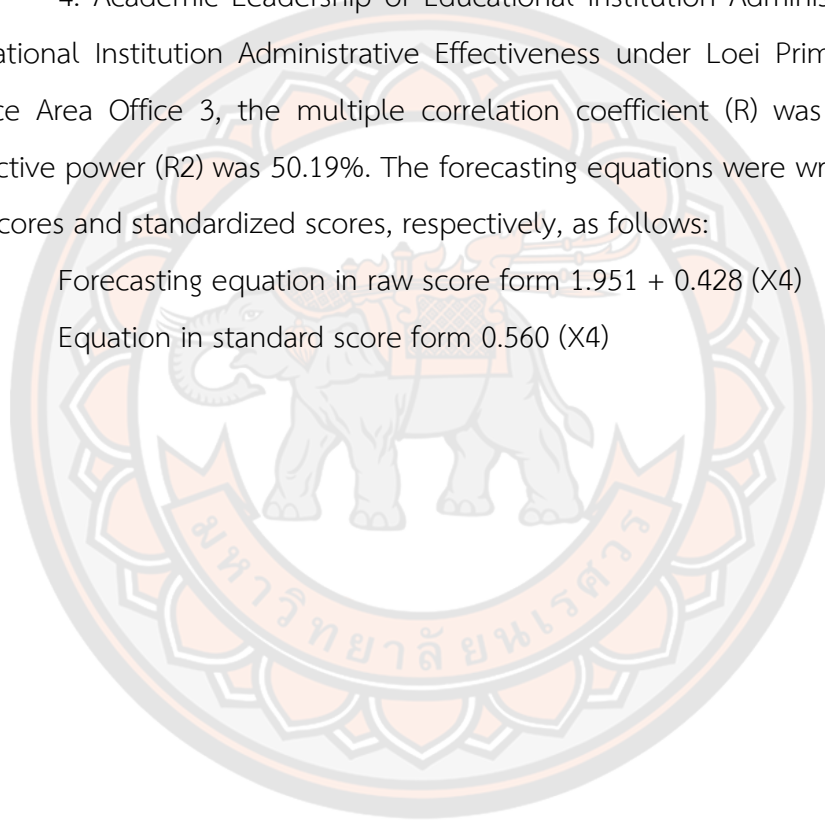
institutions had an average of all items at a high level. In terms of curriculum development have the highest average and the lowest average was research to improve the quality of education.

3. The relationship between academic leadership of school administrators with the academic administration effectiveness of educational institutions had a correlation coefficient between 0.580 - 0.713 with statistical significance at the .01 level for all values.

4. Academic Leadership of Educational Institution Administrators Affecting Educational Institution Administrative Effectiveness under Loei Primary Educational Service Area Office 3, the multiple correlation coefficient (R) was 0.721, and the predictive power (R²) was 50.19%. The forecasting equations were written in terms of raw scores and standardized scores, respectively, as follows:

Forecasting equation in raw score form $1.951 + 0.428 (X_4)$

Equation in standard score form $0.560 (X_4)$

ประกาศคุณูปการ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษา ค้นคว้าอิสระสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เขาวนชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร นายนิสิต สายโยค รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ที่กรุณาให้ คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จังหวัดเลย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็น ประโยชน์ต่อการวิจัยอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้อันเป็นพื้นฐานที่ทำให้ ผู้วิจัยประสบความสำเร็จการศึกษา และผู้ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอันสำคัญ ที่ผู้วิจัย ไม่สามารถกล่าวนามได้ทั้งหมดคุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณแต่บิดา มารดา และคณาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

เริงฤทธิ์ คำหมู่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
ประกาศคุุณุปการ.....	ช
สารบัญ.....	ซ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	๗
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	68

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การวิเคราะห์ข้อมูล	72
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	74
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	76
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3.....	77
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3.....	82
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3.....	91
บทที่ 5 บทสรุป.....	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	95
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	97
สรุปผลการวิจัย.....	97
อภิปรายผล	101
ข้อเสนอแนะ	106
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	112

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	113
ภาคผนวก ข แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์	114
แบบสอบถาม เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	114
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.....	114
ประวัติผู้วิจัย	142

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 1 สังเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.....	16
ตาราง 2 สังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	52
ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3.....	69
ตาราง 4 แสดงตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์	71
ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ ความถี่ ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถาม.....	76
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 ในภาพรวม	77
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูล ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X1).....	78
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X2).....	79
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3).....	80
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	

ประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4).....	81
ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ในภาพรวม.....	82
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร	83
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้.....	84
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา.....	85
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา.....	86
ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา.....	87
ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน.....	88

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา	90
ตาราง 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3	91
ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ ค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor: VIF.....	92
ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3.....	93

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....67

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี การแข่งขันสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ และเศรษฐกิจ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมพร้อมในการรับมือกับความผันผวน ความไม่แน่นอน ความซับซ้อน ความคลุมเครือ ในการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ซึ่งการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการสร้างคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่พร้อมจะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลก จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่มุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปเป็นกรอบแนวทาง การพัฒนาการศึกษา และการเรียนรู้สำหรับพลเมืองทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิต ภายใต้บริบทเศรษฐกิจและสังคมประเทศและของโลก ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งความเป็นพลวัต เพื่อให้ประเทศไทยสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่รายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งภายใต้กรอบแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ได้กำหนดสาระสำคัญสำหรับบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาใน 5 ประการ ได้แก่ การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา (Access) ความเท่าเทียมทางการศึกษา (Equity) คุณภาพการศึกษา (Quality) ประสิทธิภาพ (Efficiency) และตอบโจทย์บริบทการเปลี่ยนแปลง (Relevancy) ในระยะอีก 20 ปีข้างหน้า และมียุทธศาสตร์ 6 ประการ คือ 1) การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของประเทศไทย 2) การผลิตและพัฒนาากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ 3) การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา 5) การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 6) การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 ได้กำหนดการบริหารสถานศึกษาโดยทั่วไป ซึ่งกำหนดโครงสร้างการบริหารงาน โดยให้กระทรวงกระจายการบริหารและจัดการศึกษาทั้งการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป

ไปยังสถานศึกษาโดยตรง ดังนั้น การบริหารสถานศึกษามีเป้าหมายและภารกิจคือจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยงานหลักคือการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานสำคัญที่จะช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายเนื่องจากมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของสถานศึกษา (จิตติมาวรรณศรี, 2557, น. 4)

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล คือการบรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานหลักในการบริหารงานเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นประสิทธิผลของการบริหารวิชาการจึงมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา โดยเห็นได้จากการวัดประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการและการบริหารสถานศึกษากำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนถึงประสิทธิผลคล้ายคลึงกัน (จิตติมาวรรณศรี, 2557, น. 9) ทั้งนี้ การบริหารงานวิชาการ เป็นการขับเคลื่อนภารกิจของโรงเรียนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์และสมรรถนะให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการครอบคลุมการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีส่งเสริมการจัดการศึกษา การนิเทศติดตาม การวัดและประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนจะดำเนินการโดยกำหนดโครงสร้างงานบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานด้านอื่นๆ เพื่อสนับสนุนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (จตุรงค์ ณะสีสังกูร, 2563, น. 8)

อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า ในปัจจุบันคุณภาพของผู้เรียนในด้านวิชาการ ไม่สามารถบรรลุตามเป้าหมายและจุดประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ โดยผู้เรียนขาดความเป็นเลิศทางวิชาการ (Smart) มีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ การสื่อสาร และการอ่านน้อย ซึ่งสามารถดูได้จากผลจากคะแนนการสอบ PISA ของประเทศไทยที่มีพัฒนาการที่ถดถอยลงในทุกๆ ปี ด้านเศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยี ความรอบรู้ต่างๆทั้งภาษา ข้อมูล และทัศนภาพ ยังไม่เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ เห็นได้จากคะแนนผลการทดสอบระดับชาติพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับชาติ และระดับมาตรฐาน (กนกอร สมปราชญ์, 2560, น. 12)

อีกทั้ง การดำเนินงานในการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 - 2564 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านคุณภาพการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 ภาพรวม พบว่า ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ การประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาพรวม

มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O – NET) ของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2563 ภาพรวมพบว่า มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ (ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3, น. 78 - 80)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเห็นว่าจะนำมาพัฒนาคุณภาพของของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เนื่องจาก ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนที่จะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 เพื่อนำผลจากการวิจัยที่ได้ เป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา นำไปประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของบริหารสถานศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการให้สามารถส่งเสริมและพัฒนาด้านวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และเป็นข้อมูลให้หน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ในการจัดอบรมพัฒนาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทำนายประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบระดับผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
2. ได้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
3. ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 64 คน ครู 444 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 508 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 226 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดสัดส่วนโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 100 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด 64 คน และครู โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ของครูในแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 162 คน

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 ตัวแปร คือ
  - 1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน
  - 1.2 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
  - 1.3 การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้
  - 1.4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน
2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร
- 2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 2.3 ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา
- 2.6 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 2.7 ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการและพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วยครูผู้สอน นักเรียน หลักสูตร และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดมีจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และภารกิจในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา การให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ มุ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา มุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนเป็นหลัก กำกับ ติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบ การกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา การปรับปรุง การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร กำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวางแผน การดำเนินงานวิชาการกับครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ การใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลาย สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนา และเติมเต็มความรู้ ทักษะตามความต้องการของผู้เรียน

1.3 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การเอื้อให้มีทรัพยากรและการจัดแหล่งเรียนรู้

ที่หลากหลาย กระตุ้นในการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนผลงานการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู และนักเรียน สร้างวัฒนธรรมที่มุ่งการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้แก่ครูและนักเรียน และใช้ข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนของครู

1.4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตาม หลักสูตรสถานศึกษา ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน การบริการ การร่วมมือ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล การติดตาม และประเมินผล คุณภาพผู้เรียนและนำผลการประเมินผู้เรียนไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนางาน ให้บรรลุเป้าหมาย ของหลักสูตรและคุณภาพมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

2. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผลลัพธ์ของการดำเนินงาน บริหารงานวิชาการ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ที่บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีจำนวน 7 ด้าน ได้แก่

2.1 การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตร การส่งเสริมให้มีหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนครบทุก สาระวิชา การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและกำหนดการวัดและประเมินผล การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มี แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพส่งเสริมและพัฒนาครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนา ความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเต็มศักยภาพ มีการประเมินผล การดำเนินงานเพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

2.3 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง ผลของ การดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวางแผน การจัดหาและผลิตสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อการเรียนรู้และ การใช้สื่อการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียน ได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมาย

2.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานสถานศึกษา ในการบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการ การศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ไขปัญหาปรับปรุง

และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัย และนำผลการวิจัยมาใช้ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษา

2.5 การนิเทศการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีระบบการนิเทศภายในที่เน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาครู ในการจัดการเรียนการสอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การสรุปและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายใน

2.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาในการบริหารจัดการ การวัดผลประเมินผล ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผล แต่ละรายวิชา การติดตามประเมินผลผู้เรียนและมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผล การจัดทำระบบสารสนเทศการวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอน มีการเทียบโอนความรู้ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น

2.7 การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา การจัดทำแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายใน การส่งเสริมให้ครูประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและนำผลการประเมินมาใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

3. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
  - 1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ
  - 1.2 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ
  - 1.3 ความหมายประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
  - 1.4 องค์ประกอบของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
  - 2.1 ความหมายของภาวะผู้นำ
  - 2.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ
  - 2.3 แนวคิดทฤษฎีผู้นำและภาวะผู้นำ
  - 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
    - 2.4.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
    - 2.4.2 บทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
    - 2.4.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

นิษฎาพร พรหมวัชรานนท์ (2561, น. 18) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน โดยงานวิชาการจะดำเนินการให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ

สุภิญญา กองสวรรค์ (2564, น. 9) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิด ทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วยงานต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

จตุรงค์ ธนะสีสังกูร (2563, น. 38) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การขับเคลื่อนภารกิจของโรงเรียนในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยมุ่งที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสมรรถนะให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียน การบริหารงานวิชาการครอบคลุมการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อเทคโนโลยี ส่งเสริมการจัดการศึกษา การนิเทศติดตาม การวัดและประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยโรงเรียนจะดำเนินการโดยกำหนดโครงสร้างงานบริหารงานวิชาการ และการบริหารงานด้านอื่นๆ เพื่อสนับสนุนงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2562, น. 56) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง ความร่วมมือกันของบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานรัฐหรือเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา โดยกระทำกิจกรรมหรือดำเนินงานให้การศึกษาหรือฝึกอบรมคนทุกช่วงวัย มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ระบบการดำเนินงาน เทคนิคการดำเนินงาน และปัจจัยทางการบริหาร ไว้อย่างชัดเจน โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะ

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 24) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การจัดกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วยงานต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การใช้สื่อเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 47) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาทุกชนิดในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียน

การสอนให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงสุดเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนตามภารกิจของสถานศึกษา รวมถึงกระบวนการปฏิบัติกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนากระบวนการเรียนรู้ ของครูและนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม โดยผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทุกฝ่าย ต้องร่วมมือกันดำเนินการ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อมาตรฐานและคุณภาพ ทางการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคน

พรณา บูรณธรรมย์ (2560, น. 20) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมที่มีความสำคัญสำหรับผู้บริหาร ในการใช้ศาสตร์ และศิลป์บริหารสถานศึกษา ในด้านการบริหารวิชาการด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารงานทั่วไปที่จะส่งผลทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เรียน

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 73) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา หมายถึงการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย อย่างมีคุณภาพ ให้นักเรียนเป็นคนดี มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะชีวิต ถือเป็นภารกิจหลัก ของการบริหารสถานศึกษาที่จะนำพาให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้บริหารจะต้องให้ ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและเข้าใจขอบเขตของการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดี

สมรรถนะชัย เรื่องตั้งญาณ (2562, น. 15) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูและนักเรียน รวมถึงการบริหารสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน ตามความต้องการ ความสนใจและศักยภาพผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น รวมถึงการนิเทศ การวิจัยและการจัดประเมินผล เพื่อให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นงานที่สำคัญที่สุด ซึ่งผู้บริหารจะต้องวางแผนการดำเนินงาน อย่างเป็นระบบ เป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นตัวอย่างที่ดี ซึ่งเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพการจัดการศึกษา และมาตรฐานสูงสุดเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

ศศิกรณ ศรีเขาล้าน (2562, น. 15) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการปฏิบัติกิจกรรมในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการปรับปรุง พัฒนา การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครูและนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และคุณธรรมที่สังคมต้องการและตรงตามหลักสูตรกำหนดไว้

เศรฐฐพงศ์ นันภิวงค์ (2563, น. 26) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา หมายถึง ภาระที่โรงเรียน ผู้บริหาร ครูทุกคน จะต้องร่วมกันจัดการให้มีการดำเนินการ

ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการบริหารงานวิชาการ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ทางด้านวิชาการ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียน

สาธิตา เรียนทัพ (2560, น. 41) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ทาง แนวปฏิบัติงานด้วยการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ให้ดีขึ้น พร้อมกับก่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และก่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

วรรณกร โชมขุนทด (2562, น. 42) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของโรงเรียน และการดำเนินงานทุกประเภทของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง การพัฒนาการเรียนรู้อให้เกิดผลดีกับผู้เรียนและเพื่อให้เกิดคุณภาพผู้บริหารโรงเรียนจะต้องวางแผนการดำเนินงานให้ครอบคลุมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการ กิจกรรมทุกชนิด ทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายคือการพัฒนา ผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์และสมรรถนะให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สถานศึกษากำหนดไว้

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

นิษฎาพร พรหมวัชรานนท์ (2561, น. 19) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะการบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจ เป็นส่วนที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใส่ใจ ตระหนักในภารกิจ พัฒนางาน วิชาการให้ก้าวหน้า ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรก โดยมุ่งหวังให้ประโยชน์ เกิดแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด และเพื่อใช้เป็นเครื่องชี้วัด ความสำเร็จให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพการของการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้นๆ หากผู้บริหารสามารถบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะได้รับความไว้วางใจ การยอมรับนับถือ จากชุมชน สังคม

จตุรงค์ ณะสีสังกูร (2563, น. 38) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญ เนื่องจากเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุง

คุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และบริหารงานวิชาการยังเป็น เครื่องชี้วัดความสำเร็จในการบริหารงาน

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2562, อ้างอิงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535, น. 16) ได้กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษา จึงมีความสำคัญในฐานะที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมทุกอย่าง เพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 24) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการคือหัวใจ สำคัญของการบริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักที่ผู้บริหาร และบุคลากรทุกคนในองค์กรต้องให้ ความสำคัญ ตระหนักถึงภารกิจที่จะต้องทำให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนา การเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ศศิกรณ ศรีเขาล้าน (2562, น. 15) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานหลัก ที่มีความสำคัญ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและจัดการเรียน การสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา ดังนั้น การจัดการศึกษาจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ นั้น ก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ และบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร ทั้งผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับ ของสถานศึกษาต้องร่วมกันดำเนินงานในด้านต่างๆ รวมทั้งกระบวนการบริหารภายในองค์กรที่ส่งผล ต่อผลผลิตหรือผลลัพธ์ ซึ่งประเมินได้ถึงประสิทธิผลการบริหารงาน

เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์ (2563, น. 27) ได้กล่าวว่า งานวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญมาก ในทุกโรงเรียนซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนต้องร่วมมือกับครูและบุคลากรในโรงเรียนในการพัฒนา การปรับปรุง การแก้ไขในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานวิชาการบังเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

สาลิตา เรียนทัพ (2560, น. 41) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานั้น เป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา เป็นหน้าที่ เป็นหัวใจสำคัญ ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจะต้อง ร่วมกันปฏิบัติตามภารกิจ สถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้ตั้นนั้นก็ขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ ว่า จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อให้ นักเรียน ได้นำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม และยังเป็นเครื่องมือชี้วัดความสำเร็จ ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำขององค์กรด้วย

วรรณกร โขมขุนทด (2562, น. 44) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญ อย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียน เพราะเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาโดยตรงเนื่องจาก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนและแสดงให้เห็นผลของ การจัดการศึกษาส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนตลอดจนโรงเรียนเป็นที่ยอมรับ จากชุมชนและสังคม

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นงานหลักที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาจะต้องร่วมกันปฏิบัติตามภารกิจเพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จให้เห็นถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนบุคลากรอื่นที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3. ความหมายประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 30) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดำเนินงานด้านวิชาการ บรรลุผลสำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรพรเพชญ ไตรรงค์ (2564, น. 57) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผลสำเร็จในการปฏิบัติงานทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานทางวิชาการตามขอบข่ายงานทั้ง 17 งานให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 18) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง สภาพความสำเร็จที่ปรากฏอยู่จริงในโรงเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากความสามารถในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในการกำหนดทิศทางและสิ่งที่คาดหวังให้เกิดขึ้นที่โรงเรียนได้อย่างครอบคลุม อย่างเป็นระบบชัดเจน อย่างริเริ่มสร้างสรรค์ และมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงพัฒนาจนเกิดความพึงพอใจ ส่งผลต่อโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผล โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในโรงเรียนเพื่อเกิดสำเร็จในตัวผู้เรียน ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีเจตคติที่ดี สามารถปรับตัว แก้ปัญหา และบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้

พรนภา บุราณรัมย์ (2560, น. 7) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกันทำให้สถานศึกษามีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ถือเป็นผลที่ได้จากกระบวนการที่ทำงานร่วมกัน

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 10) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานกิจกรรมการเรียนการสอนทุกชนิดของผู้บริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ได้ผลและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สมรรถนะชัย เรื่องตั้งญาณ (2562, น. 25) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินงานโดยผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามระดับการบรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในองค์การเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างคุ้มค่าเหมาะสม โดยมีการตรวจสอบและวัดผลผลิตที่เกิดขึ้นจริงที่กำหนดไว้

ล่วงหน้า ว่าได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์เพียงใด เป็นความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหาร อันเนื่องมาจากความร่วมมือของผู้บริหารโรงเรียนและครูในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พัฒนานักเรียนให้มีทิศทางบวก ทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และแก้ปัญหาภายในโรงเรียน จนทำให้นักเรียนในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง

สาธิตา เรียนทัพ (2560, น. 10) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ความสำเร็จของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตามขอบข่ายและภารกิจ

วรรณกร โขมขุนทด (2562, น. 58) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การมีความเชื่อเป็นทิศทางเดียวกัน ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องโดยต้องทำงานอย่างทุ่มเท พยายามอย่างมาก เพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย การกำหนดกิจกรรม ความมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและการสอน และต้องอาศัยความเป็นผู้นำของผู้บริหารและคณะครู โดยการจัดทรัพยากรที่เพียงพอ มีบรรยากาศการเรียนรู้การยอมรับนับถือความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ด้วยความเข้าใจเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้การทำงานประสบความสำเร็จ

สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผลลัพธ์ของการดำเนินงานบริหารงานวิชาการ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ที่บรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

4. องค์ประกอบของประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

พรณา บุราณรัมย์ (2560, น. 7) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การนิเทศภายใน 4) การประกันคุณภาพภายในการศึกษา

สาธิตา เรียนทัพ (2560, น. 50) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในอำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต 1 เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ประสิทธิภาพการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ประสิทธิภาพของการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ประสิทธิภาพของการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4) ประสิทธิภาพของการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ

การศึกษา 5) ประสิทธิภาพของการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6) ประสิทธิภาพของการนิเทศการศึกษา 7) ประสิทธิภาพของการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์ (2562, น. 103) ได้สังเคราะห์เพื่อสะท้อนถึงขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่สำคัญ ๆ ประกอบด้วย 1) งานหลักสูตร 2) งานการจัดการเรียนการสอน 3) งานแนะแนว นิเทศการสอน และวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 4) งานวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 5) งานแหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยี และสื่อการสอน 6) งานประกันคุณภาพการศึกษา

ศศิกรณ์ ศรีเขาล้าน (2562, น. 20) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การบริหารหลักสูตร 2) การจัดการเรียนการสอน 3) การวัดและประเมินผล 4) การพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ 5) การประกันคุณภาพ 6) การวิจัยทางการศึกษา

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 37) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผลและประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 6) ด้านการนิเทศ 7) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

สมรรถนะชัย เรื่องตั้งญาณ (2562, น. 26) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การวัดและประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 3) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 4) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

เศรษฐพงศ์ นันทิวศ์ (2563, น. 41) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขต ดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) ด้านการพัฒนา

สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 33) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การประกันคุณภาพภายใน 4) การประเมินผลการเรียนรู้ 5) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมเพื่อการศึกษา 6) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 18) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 4) การนิเทศการศึกษา 5) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ตาราง 1 สังเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

องค์ประกอบของ ประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการ	แหล่งข้อมูล							ความถี่	
	พรมภา 2560	สาธิตา 2560	ศศิกรณ 2562	ไทพนา 2562	สมรรถนะชัย 2562	เศรษฐพงศ์ 2563	ชนกานต์ 2564		ชลนิชา 2564
การพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบ โอนผลการเรียน		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	7
การประกันคุณภาพ ภายในและมาตรฐาน การศึกษา	✓	✓	✓	✓		✓	✓		6
การพัฒนาและใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา		✓		✓	✓	✓	✓	✓	6

องค์ประกอบของ ประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการ	แหล่งข้อมูล								
	พจนนา 2560	สาธิตา 2560	ศศิกรณ 2562	ไทพนา 2562	สมรรถนะชัย 2562	เศรษฐพงศ 2563	ชนากานต์ 2564	ชลนิชา 2564	คามณี
การนิเทศการศึกษา	✓	✓		✓	✓			✓	5
การพัฒนากระบวนการ เรียนรู้	✓	✓		✓	✓	✓		✓	6
การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา		✓	✓	✓		✓			4
การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียน							✓		1
การจัดการเรียนการ สอนในสถานศึกษา			✓		✓				2
การพัฒนาและส่งเสริม วิชาการ			✓						1

จากตาราง 1 พบว่าการสังเคราะห์ องค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา สามารถสรุปประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ได้ 7 ด้าน โดยผู้วิจัย เลือกด่านที่มีความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งในแต่ละด้านได้ศึกษาจากเอกสาร ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร

พจนนา บุราณรมย์ (2560, น. 7) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคลและสภาพสังคม

สาธิตา เรียนทัฬ (2560, น. 10) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง ผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมประเมินสถานภาพสถานศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการพัฒนาหลักสูตร

อย่างหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับสถานศึกษา ชุมชน และหลักสูตรแกนกลาง เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ พันธกิจ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย การตรวจสอบว่าหลักสูตรสถานศึกษามีความสมบูรณ์มากน้อยเพียงใดการจัดทำเป็นแผนการจัดสภาพการเรียนรู้ หรือโครงการจัดการศึกษา โดยกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และระหว่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรกำหนด การนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ผลการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

ศลิกรณ์ ศรีเขาล้าน (2562, น. 9) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำให้มีหลักสูตรสถานศึกษาหรือพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น โดยมีการจัดทำ รวบรวมและตรวจสอบการเรียนของทุกรายวิชาให้ตรงกับโครงสร้างของหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการ จุดหมายและหลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ทำหน้าที่นิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 9) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ได้เป็นผู้จัดทำหลักสูตรเอง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาจากชุมชน จัดบุคลากร จัดทำแผนการสอน พัฒนาอย่างเป็นระบบ การจัดตารางเวลาได้อย่างเหมาะสม และการจัดสื่ออุปกรณ์ การจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติในการจัดทำหลักสูตรโรงเรียน

สมรรถนะชัย เรื่องตั้งญาณ (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพของการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารจัดการหลักสูตร ประกอบด้วย 1) มีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาและชุมชนและนำผลมาวางแผนพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของสังคมชุมชนและท้องถิ่น 3) หลักสูตรของสถานศึกษามีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษา 4) สถานศึกษานำผลประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้เป็นปัจจุบัน 5) การบริหารจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 6) การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาได้รับความร่วมมือกับทุกคน กรรมการสถานศึกษาและชุมชนเป็นอย่างดี

เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์ (2563, น. 6) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 7) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตร โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างบรรยากาศให้ครูผู้สอนรับผิดชอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร ส่งเสริมให้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 16) ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องและคณะกรรมการสถานศึกษา โดยเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเตรียมความพร้อม ความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรเข้ารับการอบรมพัฒนาหลักสูตร การทำเอกสารคู่มือครูในการจัดทำ

สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตร การส่งเสริมให้มีหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนครบทุกสาระวิชา การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและกำหนดการวัดและประเมินผล การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

พรนภา บุราณรมย์ (2560, น. 7) ให้ความหมายว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การที่ทำให้ผู้เรียนเป็นคนมีความรู้ เป็นคนฉลาด เป็นคนเก่งและเป็นคนดี และจะส่งผลให้เขาเป็นคนมีความสุข ด้วยการพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเต็มศักยภาพ

สาลิตา เรียนทัพ (2560, น. 11) ให้ความหมายว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษามีผลการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามศักยภาพตามความสนใจความถนัดของผู้เรียน การมีส่วนร่วม ผักกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู ให้มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอน การปลูกฝังผู้เรียนให้คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระกิจกรรม มีบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีผลนำภูมิปัญญาท้องถิ่น

หรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม มีรูปแบบการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกัน แบบกัลยาณมิตร

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 9) ให้ความหมายว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การส่งเสริมและพัฒนาครูในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการอ่านและใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง นำภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยมีแนวทางดังนี้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ มีการส่งเสริมให้ครู จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของผู้เรียน จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สมรรถนะชัย เรื่องตั้งฐาน (2562, น. 11) ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลของการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ครูผู้สอนวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำแผนการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญ 2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน 3) การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องการจัดการเรียนการสอน 4) การใช้สื่อเทคโนโลยีและสร้างกิจกรรม การเรียนรู้ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต 5) การเน้นกิจกรรมการเรียนผ่านการฝึกปฏิบัติจริง

เศรษฐพงศ์ นันทิวงค์ (2563, น. 6) ให้ความหมายว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียน มีส่วนร่วมและยืดหยุ่นตามความเหมาะสมทั้งด้านเวลา สาระการเรียนรู้ และผู้เรียน

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 18) ให้ความหมายว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง การจัดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน การจัดเตรียมสื่อเทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม มีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียน การสอนต่อไป

สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพส่งเสริมและพัฒนาครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนา ความสามารถในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเต็มศักยภาพ มีการประเมินผลการดำเนินงานเพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป

การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สาธิตา เรียนทัพ (2560, น. 12) ให้ความหมายว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีรวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อการจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ การรายงานด้านการวางแผนการผลิต การทดลองใช้ ผลงานที่เกิดจากส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน มีสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนางานด้านวิชาการอย่างเพียงพอ ผลงานในการประสานความร่วมมือในการผลิตจัดทำ พัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อจัดการเรียนการสอนและพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่น ผลการประเมินการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ครูตั้งไว้

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า การพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง การนำสิ่งต่างๆรวมถึงวิธีการต่างๆ เข้ามาประยุกต์ใช้กับกระบวนการเรียนการสอนและใช้ในการศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ ประสานความร่วมมือพัฒนา กับหน่วยงานอื่นๆและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนตั้งไว้

สมรรถนะชัย เรื่องตั้งญาณ (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพด้านการพัฒนาสื่อและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนา สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจเกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ต้องจัดหา แสวงหา บำรุงเพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ของครูผู้สอนไปยังผู้เรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดหา และผลิตสื่อเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษากับครูผู้สอนและผู้ปกครอง หรือชุมชน 2) สถานศึกษาจัดหา ใช้ และพัฒนาสื่อในการจัดการเรียนการสอน 3) สถานศึกษามีระบบ การให้บริการ การใช้และการบำรุงรักษาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ 4) มีการผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน 5) สถานศึกษาขยายผลการใช้สื่อที่มีคุณภาพและเผยแพร่แก่ผู้สนใจ 6) มีการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ออนไลน์ แบบ 24 ชั่วโมง

เศรษฐพงษ์ นันนวิวงศ์ (2563, น. 6) ให้ความหมายว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดทำสื่อ และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาให้กับครูและผู้เรียนอย่างเพียงพอ

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 8) ให้ความหมายว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ใช้สื่อเทคโนโลยีนวัตกรรมเพื่อการศึกษา มีห้องคอมพิวเตอร์เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีระบบคัดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูผู้สอนใช้สื่อการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 19) ให้ความหมายว่า การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จในการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรในการใช้สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆเกิดขึ้น โดยเฉพาะหาแหล่งสื่อที่เสริมการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ วางแผนการจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ เทคโนโลยีการศึกษา มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา พัฒนา และใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาห้องสมุดของสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษาและชุมชน ตลอดจนนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ในการจัดหาสื่อ ผลิตสื่อ และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา

สรุปได้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง ผลของการ ดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวางแผนการจัดหาและผลิตสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อการเรียนรู้และ การใช้สื่อ การเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมาย

การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

สาลิตา เรียนทัพ (2560, น. 11) ให้ความหมายว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการ ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของครู ผลงานวิจัยการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพ งานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา การส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูศึกษางานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การเรียนรู้ ผลการประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงาน การวิจัย หรือพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

ศลิกรณ์ ศรีเขาล้าน (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การศึกษา ค้นคว้าเพื่อแก้ไขปัญหาปรับปรุง และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

และพัฒนาผู้เรียน โดยสถานศึกษามีการวิเคราะห์วิจัยและนำผลวิจัยมาใช้ในการบริหารจัดการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา พัฒนาความรู้ ความสามารถด้านการวิจัยแก่ครูและบุคลากร และเผยแพร่ผลงานการแก้ไขปัญหามาจากผลงานการวิจัย

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัยพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อันให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และคิดหาวิธีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อันและคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษาเพื่อที่จะตอบคำถามที่ได้กำหนดไว้

เศรษฐพงศ์ นันท์วิวงศ์ (2563, น. 6) ให้ความหมายว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการรวบรวมเผยแพร่ผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานสถานศึกษาในการบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการ การศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ไขปัญหาปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัย และนำผลการวิจัยมาใช้ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อันและคุณภาพการศึกษา

การนิเทศการศึกษา

พรนภา บุราณรมย์ (2560, น. 7) ให้ความหมายว่า การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการจัดทำเพื่อช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

สาลิตา เรียนทัพ (2560, น. 12) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับระบบการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผลการดำเนินการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลายเหมาะสมกับสถานศึกษา ผลการประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ผลการติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา ผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา การดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้อันของผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักสูตร

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า การนิเทศ หมายถึง กิจกรรมหนึ่งที่เป็นองค์ประกอบหลักของงานวิชาการในสถานศึกษาการดำเนินการนิเทศงานวิชาการการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ

ตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียนและหลักสูตรการประเมินผลการนิเทศเพื่อปรับปรุง ส่งเสริมและ พัฒนาการนิเทศให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

สมรรถนะชัย เรื่องตั้งถุาน (2562, น. 11) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพด้านการนิเทศ การศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จในการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ หรือปรับปรุง เกี่ยวกับการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียน เป็นกระบวนการในการแนะนำช่วยเหลือ ครู ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศนั้นอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพซึ่งกัน ะหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ ประกอบด้วย 1) สถานศึกษามีระบบนิเทศภายในสถานศึกษา 2) มีการกำหนดจุดประสงค์การนิเทศไว้อย่างชัดเจน 3) การดำเนินการนิเทศโดยใช้กิจกรรมการนิเทศ ที่หลากหลายและเหมาะสม 4) สถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์นิเทศกับสถานศึกษา อื่น 5) สถานศึกษาพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา 6) มีการจัดให้มีโครงการนิเทศในโรงเรียน อย่างต่อเนื่อง 7) มีการกำกับติดตามผลการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร อย่างสม่ำเสมอ 8) จัดทำสรุปรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในประจำปี

ชลนิชา ศิลภาพงษ์ (2564, น. 19) ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึง กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอน ย่อมพบ ปัญหาอุปสรรคต่างๆมากมายที่คอยขัดขวาง ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการเรียนการสอนใน สถานศึกษาขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น การนิเทศการศึกษาจะเป็นกระบวนการที่คอยให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาหารือ ร่วมคิดร่วมสร้าง ร่วมแก้ปัญหา ส่งเสริมให้กำลังใจ แสวงหาแนวทางร่วมกัน ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ทั้งนี้การนิเทศศึกษามีเป้าหมายสูงสุด อยู่ที่การพัฒนาประสิทธิภาพการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานการนิเทศภายในของ สถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีระบบการนิเทศภายในที่เน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และ พัฒนาครู ในการจัดการเรียนการสอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การสรุปและรายงานผลการดำเนินงาน นิเทศภายใน

การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

สาธิตา เรียงทัพ (2560, น. 11) ให้ความหมายว่า การวัดผลประเมินผล หมายถึง ผลสำเร็จ ของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ที่เกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผล การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สารระการ เรียงทัพ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นประเมินตามสภาพจริง จากกระบวนการปฏิบัติ และผลงานสถานศึกษามีผลการเทียบโอนความรู้ทักษะ ประสบการณ์

และผลการเรียนการจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการและอื่นๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน ผลการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูโดยมีการกำหนดร่วมกันกับนักเรียนให้ใกล้เคียงกับสภาพจริงหรือจำลองให้ใกล้เคียงชีวิตจริงมากที่สุด การประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรทั้งระบบ ผลจากการประเมินสามารถนำมากำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการบริหารจัดการด้านการวัดและประเมินผล

ศลิกรณ์ ศรีเขาล้าน (2562, น. 9) ให้ความหมายว่า การวัดผลประเมินผล หมายถึง การตรวจสอบความรู้ ความสามารถคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยสถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบการวัดและประเมินผล มีการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนที่มีคุณภาพและหลากหลาย มีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างเหมาะสม มีเอกสารผลการประเมินและมีการพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผล

ไทพนา บ่อมหิน (2562, น. 9) ให้ความหมายว่า การวัดผล และประเมินผล การเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษา จัดให้มีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล กำหนดระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง และการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

สมรรถนะชัย เรื่องตั้งญาน (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพด้านการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ผลสำเร็จในการวัดผลและประเมินผล การเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) สถานศึกษาใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนที่มีคุณภาพและหลากหลาย 2) สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนที่ช่วยยกระดับคุณภาพนักเรียน 3) มีการประชุมปรึกษาหารือผู้บริหาร ครู และผู้เรียนเพื่อให้มีส่วนร่วมวัดผลและประเมินผล 4) สถานศึกษานำผลการเรียนไปพัฒนานักเรียนพัฒนาการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตร 5) การจัดทำระบบสารสนเทศการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนเพื่อตรวจสอบการพัฒนา 6) การจัดการวิเคราะห์การวัดผลประเมินผลเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงใช้ในปีการศึกษาต่อไป 7) การติดตามรายงานผลการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน

เศรษฐพงศ์ นันภิวงศ์ (2563, น. 6) ให้ความหมายว่า การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัด และประเมินผลของสถานศึกษา

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 8) ให้ความหมายว่า การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจการวัดประเมินผลการเรียนรู้มีคณะกรรมการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้อำนาจการจัดทำระเบียบการวัดผลประเมินผลตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนมีมาตรฐานการวัดผลประเมินผลที่ชัดเจน มีวิธีการติดตามประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงและมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 19) ให้ความหมายว่า การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวม ตรวจสอบ ตีความผลการเรียนรู้ และพัฒนาการด้านต่างๆของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดของหลักสูตร เน้นการประเมินตามสภาพจริง ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลเพื่อตอบสนองต่อตัวชี้วัดการเรียนรู้ นำผลไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้และตัดสินผลการเรียน สถานศึกษาต้องมีกระบวนการจัดการที่เป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และให้ผลการประเมินที่ตรงตามความรู้ความสามารถที่แท้จริง

สรุปได้ว่า การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาในการบริหารจัดการ การวัดผลประเมินผล ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชา การติดตามประเมินผลผู้เรียนและมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผล การจัดทำระบบสารสนเทศการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน มีการเทียบโอนความรู้ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น

การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

พรนภา บุราณรมย์ (2560, น. 7) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพภายในการศึกษา หมายถึง การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดสำหรับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งกระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้น หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

สลิตา เรียนทัพ (2560, น. 12) ให้ความหมายว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง ผลสำเร็จของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ที่เกี่ยวกับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินของสำนักงานรองรับมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา แผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ผลการดำเนินการพัฒนาตามแผนและติดตามตรวจสอบการนำผลการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการประสานร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการดำเนินการประสานกับเขตพื้นที่

การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา ผลการดำเนินการประสานกับสำนักงานรองรับมาตรฐาน การศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ศศิกรณ์ ศรีเขาล้าน (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการและดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาที่สามารถบริการ ผู้เรียนและผู้รับบริการได้อย่างมีคุณภาพ โดยสถานศึกษามีการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม และการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดสำหรับการประกันคุณภาพภายใน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา บุคลากรภายในสถานศึกษาได้ร่วมจัดทำแนวปฏิบัติ ในการประกันคุณภาพภายใน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศ จัดทำและดำเนินการกำกับติดตาม ตรวจสอบประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผน กลยุทธ์ของสถานศึกษา

ไทพนา ป้อมหิน (2562, น. 10) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา หมายถึง การบริหารเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของครู อย่างมีระบบแบบแผน จัดระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและกำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของ สถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งกระทำโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นๆ หรือ โดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแล สถานศึกษานั้นๆ

เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์ (2563, น. 6) ให้ความหมายว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการที่เกี่ยวกับ การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด (2564, น. 7) ให้ความหมายว่า การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีการประเมินภายใน สถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ครูผู้สอนมีการประเมิน ตนเองอยู่เสมอ และมีการนำผลการประเมินมาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงาน ของสถานศึกษาในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา การติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานตาม แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การกำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

การจัดทำแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายใน การส่งเสริมให้ครูประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและนำผลการประเมินมาใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

1. ความหมายของภาวะผู้นำ

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 139) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่ม สามารถจูงใจให้บุคคลอื่นยอมรับและดำเนินการให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

ดาราวดี บรรจงช่วย (2560, น. 7) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำหมายถึง กระบวนการใช้ความสามารถของผู้นำในการใช้อิทธิพล หรือกระบวนการชักจูง โน้มน้าว หรือกระตุ้นจิตใจให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในหน่วยงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติตามความต้องการด้วยความเต็มใจ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ขององค์การ

สุนทร โคตรบรรเทา (2560, น. 20) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมและกระบวนการที่ทำให้ผู้อื่นเปลี่ยนและละทิ้งความสนใจของตนเอง แล้วหันมาปฏิบัติตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยการหล่อหลอมแนวคิดใหม่ การให้คำปรึกษา การแนะนำ การชักชวน และการกระทำเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งตลใจและให้ความหมายแก่ผู้อื่น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2564, น. 41) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่ไม่หยุดนิ่งของกระบวนการ 3 อย่าง ที่มีความเกี่ยวเนื่องและมีอิทธิพลต่อกัน ได้แก่ ผู้นำ (Leaders) ผู้ตาม (Follows) และสถานการณ์ (Situations) นำไปสู่ความพึงพอใจในการปฏิบัติและบรรลุผลตามเป้าหมาย

จิรวรรณ อินเกิด (2564, น. 12) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นำและผู้ตามในการจูงใจหรือชักชวนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจมีความสุขในการทำงานตลอดจนมีความกระตือรือร้นในการสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างให้องค์กรเกิดการพัฒนาที่กว้างไกลเป็นที่ยอมรับจากสังคม ทั้งนี้ภาวะผู้นำถือเป็นความสามารถของผู้นำในการชี้แนะหรืออำนวยความสะดวกต่อพฤติกรรมของบุคลากร เพื่อให้ไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้

นราธิป โชคชยสุนทร (2562, น. 15) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การกระทำของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อให้ปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์และผลสำเร็จได้

พนมภรณ์ ศรีโคตร (2562, น. 11) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความเชื่อถือ และศรัทธาให้เกิด

การยอมรับ และสามารถจูงใจบุคคลอื่นในองค์การให้ร่วมมือประสานงานกันด้วยความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่สมาชิกในกลุ่มเชื่อว่าสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ได้ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่หรือการกระทำของผู้นำ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มหรือองค์กรที่วางไว้

สุรศักดิ์ เล็กวงษ์ (2563, น. 12) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การที่ผู้นำได้ใช้ศักยภาพของตน ที่มีอย่างเต็มที่ในการสร้างวิสัยทัศน์ และกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงตัวเองให้หลุดพ้นไปจากกรอบคิด รวมถึงการแสวงหาวิธีการหรือเครื่องมือในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยสนับสนุนและกระตุ้นจูงใจให้ผู้ปฏิบัติสามารถทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

เพ็ญภา ศรีภูธร (2562, น. 10) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มหรือต่อผู้ตามในการจูงใจหรือชักชวนให้กลุ่มหรือผู้ตามละทิ้งความสนใจของตนเองแล้วมารับเอาเป้าหมายของกลุ่มหรือส่วนรวมเป็นของตนเองด้วยความเต็มใจ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการและพฤติกรรมของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้อื่น สามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างความน่าเชื่อถือ และจูงใจให้ผู้อื่นละทิ้งความสนใจของตนเอง แล้วปฏิบัติงานหรือภารกิจ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ

2. ความสำคัญของภาวะผู้นำ

นราธิป โชคชยสุนทร (2562, น. 16) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในการบริหารจะส่งผลให้ผู้ร่วมงานมีความเต็มใจ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานได้งานที่ออกมาอย่างมีคุณภาพและตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2564, น. 42) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำที่มีในองค์การทั้งที่มีในผู้นำและผู้ตามขององค์การนั้นสามารถนำพาองค์การไปสู่ความสำเร็จทั้งในองค์การของตนเองและองค์การอื่น จนขยายสู่องค์การระดับประเทศต้องอาศัยการมีภาวะผู้นำทั้งสิ้น

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2545, อ้างอิงใน ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปมัยอธิไชย, 2563, น. 63 – 64) ได้สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำ ไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเป็นจุดศูนย์รวมของการทำงานกลุ่ม ในการแสวงหาความร่วมมือของบุคคลในกลุ่มเพื่อนำพากลุ่มไปสู่เป้าหมายของความสำเร็จ
2. ภาวะผู้นำของผู้นำเป็นบุคลิกภาพ และผลของบุคลิกภาพของผู้นำส่งผลต่อผู้ตามในการทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดความพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจต่อบุคลิกภาพของผู้นำ ซึ่งเป็นผลจากความมีภาวะผู้นำนั่นเอง

3. ภาวะผู้นำในฐานะที่เป็นการกระทำหรือพฤติกรรม เพราะการกระทำของผู้นำที่เป็นผลจากการมีภาวะผู้นำส่งผลต่อปฏิกิริยาของผู้ตามว่าผู้นำทำอะไร ถ้าผู้นำทำให้ดู ผู้ตามก็จะทำตามด้วย

4. ภาวะผู้นำเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญที่ช่วยในการจูงใจ และการประสานงานขององค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

5. ภาวะผู้นำเป็นผลหรือสิ่งที่ยกเงยตามมา ที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆ ในกลุ่มเป็นหลัก

6. ภาวะผู้นำเป็นบทบาทที่เกิดขึ้นจากการบูรณาการบทบาทของบุคคลอื่น เพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าแก่ระบบสังคม เพราะผู้นำแต่ละองค์กร หรือหน่วยงาน ต่างมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่ทุกหน้าที่ต่างก็ช่วยกันพัฒนาความเจริญให้กับสังคม ซึ่งต้องอาศัยการมีภาวะผู้นำทั้งนั้น

7. ภาวะผู้นำในฐานะที่มุ่งด้านโครงสร้าง เป็นกระบวนการในการริเริ่มและดำรงรักษาโครงสร้างของบทบาท และรูปแบบความสัมพันธ์ของบทบาทต่างๆ มีการระบุหน้าที่ของภาวะผู้นำในการทำให้ระบบการตัดสินใจต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามโครงสร้างการบริหารจัดการขององค์การ

ธีรศักดิ์ อูปรมย์ อุปเมยอชิไชย (2563, น. 64) ได้กล่าวว่า ความเป็นผู้นำมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จ และด้วยเหตุนี้ องค์การทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐหรือเอกชน องค์การที่แสวงหาผลกำไรหรือไม่แสวงหาผลกำไร จึงต้องการได้มาหรือพัฒนาบุคลากรของตนให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

พนมภรณ์ ศรีโคตร (2562, น. 14) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อผู้ร่วมงานเป็นอย่างมาก โดยผู้นำจะพยายามทำให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับอิทธิพลและโน้มน้าวทางใจเพื่อจะปฏิบัติตาม ซึ่งความสำคัญของภาวะผู้นำ เป็นการสร้างระบบการทำงานที่มีประสิทธิภาพหรือการทำให้องค์การดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน เป็นส่วนดึงดูดความรู้ความสามารถต่างๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ ช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงาน และโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การ ซึ่งเป็นหลักยึดให้แก่บุคลากร ภาวะผู้นำยังทวีความสำคัญขึ้นมาเมื่อหน่วยงานเผชิญสภาวะคับขันหรือสภาวะที่อาจกระทบถึงความอยู่รอด ดังนั้น ผู้นำต้องมีความมานะอดทนต่อความยากลำบากในการทำงาน การปรับตัวเข้ากับคน ลูกน้อง เข้ากับเพื่อร่วมงาน และลูกค้าที่มารับบริการ เพื่อจะประคับประคองและนำกิจการของตนให้ดำเนินไปด้วยดี ภาวะผู้นำจึงเป็นคุณลักษณะสำคัญของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ทำให้การทำงานของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด

บุษยามาส ผาดี (2563, น. 13) ได้กล่าวว่า การที่ผู้นำมีภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะผู้บริหารมีบทบาทและความรับผิดชอบโดยตรงต่อการวางแผน การตัดสินใจ การสั่งการดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์กรปฏิบัติงานต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

สุรศักดิ์ เล็กวงษ์ (2563, น. 14) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญในการบริหารผู้บริหารการศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์กร ยุทธการแข่งขันจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะ ความสามารถริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง พัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเอง เพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการบริหาร ผู้บริหารจะสามารถนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จต้องมีภาวะผู้นำ เป็นจุดศูนย์กลางรวมของการทำงาน เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญขององค์กร เป็นผู้วางแผน สั่งการ กำกับติดตาม สร้างแรงบันดาลใจ สนับสนุน และจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

3. แนวคิดทฤษฎีผู้นำและภาวะผู้นำ

แนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำ จากศึกษาแนวคิดอาจจำแนกออกเป็น 2 ยุค ได้แก่ ยุคคลาสสิกและยุคร่วมสมัย (อนุชา กอนพวง, 2558) ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

ทฤษฎีภาวะผู้นำยุคคลาสสิก

ทฤษฎีในยุคคลาสสิกมีแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญอยู่ 3 แนวคิดทฤษฎี ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait leadership theories) 2) ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral leadership theories) และ 3) ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational leadership theories)

1. ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait leadership theories) เป็นแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย 3 ทฤษฎี ดังนี้

1.1 ทฤษฎี Great men theory เป็นทฤษฎีของ Thomas Carlyle ซึ่งค้นพบในปี ค.ศ. 1840 มีหลักการและความคิดความเชื่อว่าภาวะผู้นำติดตัวมาตั้งแต่เกิดหรือ born to be หรือ Heroes เป็นผู้ที่มีบารมี ฉลาดหลักแหลม มีปัญญา มีพลังกำลัง ความสามารถสูง

1.2 ทฤษฎี Traits theories เป็นทฤษฎีของ Stogdill, et al. (1974) ซึ่งค้นพบในปี ค.ศ. 1974 เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่เชื่อว่าผู้นำที่ประสบผลสำเร็จควรมี และมีการศึกษาวิจัยจำนวนมาก เช่น ความเฉลียวฉลาด ความมั่นใจในตนเอง ความมุ่งมั่น ความซื่อสัตย์เชื่อถือได้ ความสามารถในการเข้าสังคม จะเห็นได้ว่า เริ่มแรกของการพิจารณาภาวะผู้นำนั้น จะใช้การศึกษาผู้นำเป็นรายบุคคลในแง่คุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่ผู้นำนั้นมีและก่อให้เกิดความสามารถในการนำขึ้น เช่น คุณลักษณะด้านสติปัญญา ด้านสถานะทางเศรษฐกิจสังคม สภาพการเลี้ยงดูในเยาว์วัย ลำดับที่การเป็นลูกของครอบครัว เป็นต้น โดย Stogdill, et al. (1974) ในปี ค.ศ. 1974 ได้แบ่งองค์ประกอบ

ของคุณลักษณะการเป็นผู้นำออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ ด้านปรีชาสามารถ (Capacity) ด้านผลสำเร็จ (Achievement) ด้านความรับผิดชอบ (Responsibility) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) ด้านสถานภาพ (Status) และด้านสถานการณ์ (Situation) แต่ก็สรุปว่า การดูเพียงคุณลักษณะการเป็นผู้นำอย่างเดียวนั้นยังไม่เพียงพอที่จะบ่งชี้ได้ ทั้งนี้ เพราะบุคคลไม่อาจเป็นผู้นำได้เพียงแค่มีคุณลักษณะต่างๆ ผสมอยู่ในตนเท่านั้น แต่นักวิชาการพยายามที่จะแยกคุณลักษณะเด่นเฉพาะบางด้านมาศึกษา ซึ่งนำมาสู่คำสรุปว่าไม่มีคุณลักษณะใดเพียงอย่างเดียวที่สามารถชี้ชัดถึงความแตกต่างระหว่างคนเป็นผู้นำ (Leaders) กับคนที่ไม่ใช่ผู้นำ (Non-leaders) ได้ชัดเจน

1.3 ทฤษฎี 7 habits ได้ค้นพบโดย Stephen ในปี ค.ศ. 1989 เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่รวบรวมจากงานวิจัยของผู้ที่ประสบผลสำเร็จอย่างหลากหลาย สรุปเป็นอุปนิสัยของผู้ที่มีประสิทธิผลสูง 7 ประการ คือ อุปนิสัยที่ 1 คิดเชิงรุก (Be Proactive) อุปนิสัยที่ 2 เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin With The End In Mind) อุปนิสัยที่ 3 ทำสิ่งที่สำคัญก่อน (Put First Things First) อุปนิสัยที่ 4 คิดแบบชนะชนะ (Think Win-Win) อุปนิสัยที่ 5 เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then To Be Understood) อุปนิสัยที่ 6 ผนึกพลังประสานความต่าง (Synergize) อุปนิสัยที่ 7 ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw) ใน 3 อุปนิสัยแรกจะเป็นการชนะใจตนเอง เป็นการเริ่มจากตนเอง คือ เปลี่ยนจากคนที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นคนที่พึ่งพาตนเองหรือ “ชนะใจตนเอง” เมื่อพึ่งพาตนเองได้ถือว่ามีพื้นฐานสำหรับการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ก็จะสามารถก้าวไปสู่การ “ชนะใจผู้อื่น” ด้วยการทำงานเป็นทีมและสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในอีก 3 อุปนิสัยต่อมาจะก้าวสู่การชนะใจผู้อื่น ส่วนอุปนิสัยที่ 7 จะเป็นการหล่อหลอมให้อุปนิสัยที่ 1 ถึง 6 ยังคงความสมดุลอยู่ต่อไป

2. ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral leadership theories) มีการศึกษาภาวะผู้นำอีกแนวคิดหนึ่งที่เน้นเรื่องพฤติกรรม (Behaviors) โดยหาว่าแบบพฤติกรรมของผู้นำแบบใดที่จะทำให้ผู้นำมีประสิทธิผลได้ โดยมุ่งที่จะระบุลักษณะสำคัญที่แยกแยะ ระหว่างการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผล (Effective leaders) กับผู้นำที่ไม่มีประสิทธิผล (Non-effective leaders) การศึกษาดังกล่าวพยายามชี้ให้เห็นแบบอย่างพฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิผลซึ่งสามารถทำให้ผู้นำเกิดประสิทธิผลได้อย่างไร ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ประกอบด้วย 5 ทฤษฎี ดังนี้

2.1 ทฤษฎี Continuum of Leadership Behavior ค้นพบโดย Tannenbaum and Schmidt ในปี 1973 สำคัญ พัฒนาต่อยอดจากแนวคิดของ Kurt Lewin ในปี ค.ศ. 1930 โดยแบ่งช่วงพฤติกรรมของผู้นำจากการเน้นให้ความสำคัญของผู้บังคับบัญชาหรือเผด็จการ (Boss-Centered) ไปจนถึงพฤติกรรมของผู้นำที่เน้นผู้ใต้บังคับบัญชา (Subordinate-Centered) จำแนกเป็น 7 ระดับ คือ 1) The leader tells คือ ผู้นำตัดสินใจโดยใช้ความคิดของตัวเองเป็นสำคัญ และประกาศให้คนอื่นทราบ (Manager takes decision and announces it)

2) The leader sells คือ ผู้นำตัดสินใจแล้ว อธิบายเหตุผลการตัดสินใจให้ทีมงานเข้าใจ (Manager decides and then “Sells” his decision to the team) 3) The leader tests คือ ผู้นำนำเสนอแนวทางการตัดสินใจและเบื้องหลังฐานคิดที่มา พร้อมทั้งเชิญชวนให้สอบถาม (Manager presents decision with background ideas for the decision and invite questions) 4) The leader consults คือ ผู้นำแนะนำข้อเสนอการตัดสินใจและเชิญชวนร่วมอภิปรายแนวทางการตัดสินใจ (Manager suggests provisional decision and invites discussion regarding the decision) 5) The leader joins คือ ผู้นำ นำเสนอสถานการณ์ของปัญหา แล้วรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ แล้วจึงตัดสินใจ (Manager presents the problem or situation, get suggestions, then decides) 6) The leader delegates คือ ผู้นำอธิบายสถานการณ์ของปัญหา ปักจ้ย ตัวแปรต่างๆ และสอบถามความเห็นและสอบถามทีมงานถึงแนวทางการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปัญหา (Manager explains the situation or problem, defines the parameters and asks team to decide on the solution) 7) The leader abdicates คือ ผู้นำอนุญาตทีมงาน เพื่อพัฒนาทางเลือกและตัดสินใจและดำเนินการตามกรอบที่ผู้นำกำหนด (Manager allows team to develop options and decide on the action, within the manager’s received limit)

2.2 ทฤษฎี Michigan Leadership Studies ค้นพบโดย Michigan University ในปี ค.ศ. 1950 ได้กำหนดแบบภาวะผู้นำเป็น 2 แบบ คือ Job Centered and Employee Centered โดยกำหนดคุณลักษณะสำคัญของผู้นำที่มีประสิทธิผล 3 ลักษณะ คือ พฤติกรรมมุ่งคน (Relationship-oriented behavior) พฤติกรรมมุ่งงาน (Task-oriented behavior) และผู้นำมุ่งการมีส่วนร่วม (participative leadership) ที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่ม (team-oriented behavior)

2.3 ทฤษฎี Ohio State Leadership Studies ค้นพบโดย Ohio State University ในปี 1940 ได้กำหนดแบบภาวะผู้นำเป็น 2 มิติ คือ ผู้นำที่คำนึงถึงตนเองเป็นหลัก (initiating) และผู้นำที่คำนึงถึงผู้อื่นเป็นหลัก (consideration) ซึ่งแยกอิสระจากกัน โดยพัฒนาแบบสอบถามเพื่อวัดภาวะผู้นำที่เรียกว่า LBDQ (Leader behavior Description Questionnaire)

2.4 ทฤษฎี Managerial Grid of Leadership ค้นพบโดย Blake and Mouton (1964, 1991) ได้แบ่งพฤติกรรมกรานำเป็นตาราง 2 แกนๆ ละ 9x9 สเกล คือ มุ่งงาน (Concern of production) และมุ่งคน (Concern of people) มีแบบภาวะผู้นำที่สำคัญอยู่ 5 แบบ คือ (1, 9) มุ่งคนสูง คือ ลูกทุ่ง (Country club) ผู้นำจะสนใจการดูแลช่วยเหลือ จัดการคน โอนอ่อนผ่อนตามความต้องการของคน โดยหวังว่าเขาจะเพิ่มพฤติกรรมการปฏิบัติงาน (9, 1) มุ่งงานสูง (Produce or perish style) คือ ผู้นำมุ่งความสำเร็จของงานตามเป้าหมาย จัดโครงสร้างงาน วางกฎ วางแผน ควบคุมให้งานสำเร็จสอดคล้องกับทฤษฎี X (9, 9) มุ่งทีมงาน (Team style) ผู้ตั้งทฤษฎีมีความเชื่อว่า

ผู้นำที่มุ่งคนและงานพร้อมกัน และมุ่งสร้างทีมงานคือ ผู้นำที่มีประสิทธิผล (1, 1) มุ่งคน-งานต่ำ เป็นแบบเสื่อม (Impoverished style) คือ ผู้นำประเภทนี้จะไม่มุ่งคนหรืองาน แต่จะรักษาสถานภาพของตัวเองให้อยู่รอดไปวัน ๆ และหลีกเลี่ยงปัญหา และไม่รับผิดชอบความผิดพลาดที่เกิดขึ้น (5, 5) ทางสายกลาง (middle-of-the-road) เป็นผู้นำแบบที่ให้ความสนใจทั้งคนและงานพอสมควร ให้ความสำคัญแก่ทั้งคนและงานในระดับปานกลางเพื่อนร่วมงานมีความพอใจบ้าง ผลงานก็สำเร็จตามควรเป็นผู้นำที่พยายามคงสถานภาพเดิม (status quo) ไม่ปรารถนาจะเห็นการเปลี่ยนแปลง

2.5 ทฤษฎี 3-D Management Theory ค้นพบโดย Reddin ในปี 1983 มีพื้นฐานภาวะผู้นำจากพฤติกรรมมุ่งคน (Task) และมุ่งงาน (Human) แต่นำประสิทธิผล (Effectiveness) มาคิดรวมเป็นมิติที่ 3 กลายเป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสูงและมีประสิทธิผลต่ำ ดังนี้

2.5.1 แบบผู้นำโดยทั่วไปจำแนกเป็น 4 แบบ คือ แบบ 1) ผู้นำแบบแยกตัว (separated) คือ ไม่มุ่งงานหรือมุ่งคน ทำงานไปวัน ๆ แบบ 2) ผู้นำแบบเสียสละ (dedicated) ทุ่มเทให้กับงานโดยขาดความสัมพันธ์กับคน แบบ 3) ผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ (related) เน้นความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานคำนึงถึงงานแต่เพียงเล็กน้อย แบบ 4) ผู้นำแบบผสมผสาน (integrated) มุ่งทั้งความสัมพันธ์กับคนและมุ่งทั้งงาน

2.5.2 แบบของผู้นำที่มีประสิทธิผลสูง 4 แบบ ได้แก่ 1) แบบผู้นำทีม (executive) เป็นลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลสูงมากเปลี่ยนแปลงมาจากผู้นำแบบผสมผสาน (Integrated) 2) แบบนักพัฒนา (developer) เป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงมาจากผู้นำแบบมิตรสัมพันธ์ เน้นการพัฒนาคน 3) แบบผู้บุกงาน (benevolent autocrat) เป็นผู้นำที่เปลี่ยนมาจากผู้เสียสละ (dedicated) มีความมั่นใจในตนเองสูงมากมีทักษะในการสั่งการ วินิจฉัยสั่งการ 4) แบบผู้คุมกฎ (bureaucrat) เป็นผู้นำแบบเจ้าขุนมูลนาย ทำงานตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ พยายามประคับประคององค์การให้มีความราบรื่น เรียบร้อยไม่เกิดปัญหา แต่ขาดความคิดสร้างสรรค์ในเรื่องใหม่ๆ

2.5.3 แบบของผู้นำที่มีประสิทธิผลต่ำ 4 แบบ ได้แก่ 1) แบบผู้หนีงาน (deserter) เป็นลักษณะผู้นำที่เปลี่ยนมาจากผู้นำแบบแยกตัว ขาดความสนใจทั้งคนและงาน มักหนีงานหรือขาดช่วงการทำงานของคนอื่น 2) แบบผู้เผด็จการ (autocrat) เป็นผู้นำที่เอาแต่ใจตัวเอง ไม่มีสัมพันธ์ภาพกับลูกน้อง 3) แบบผู้ใจบุญ (missionary) เปลี่ยนแปลงมาจากผู้นำแบบกิจสัมพันธ์ (related) มีประสิทธิผลต่ำเพราะเป็นคนใจดี เห็นอกเห็นใจลูกน้อง มีความเมตตาเหมือนพ่อพระ ไม่สนใจผลสำเร็จของงาน เกรงใจลูกน้อง 4) แบบผู้ประนีประนอม (compromiser) เป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงมาจากแบบผสมผสาน (Integrated) เป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลต่ำ เพราะไม่กล้าตัดสินใจ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม ส่วนใหญ่จะจัดพฤติกรรมของผู้นำ แบ่งออกเป็น 2 มิติใหญ่ๆ ได้แก่ มิติด้านมุ่งกิจสัมพันธ์ (Initiating structure) ซึ่งเกี่ยวกับงานที่เป็นภารกิจขององค์การกับมิติด้านมุ่งมิตรสัมพันธ์ (Consideration) ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติงาน

โดยมิติด้านกิจสัมพันธ์ยังครอบคลุมถึงกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวางแผน การจัดรูปแบบองค์การ การทำรายละเอียดเกี่ยวกับงาน และการมอบหมายงานให้ทำ ตลอดจนการระบุถึงวิธีทำงานขององค์การให้เกิดความสำเร็จ ส่วนมิติด้านมิตรสัมพันธ์ครอบคลุมถึงสภาพความต้องการทางสังคมและอารมณ์ของผู้ปฏิบัติงาน การได้รับการยอมรับ และความรู้สึกว่าตนมีคุณค่าและมีเกียรติศักดิ์ศรี รวมทั้งความรู้สึกพึงพอใจต่องาน

3. ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational leadership theories) จากการศึกษากการเป็นผู้นำด้วยคุณลักษณะที่กล่าวมาแล้ว ต่อมาได้มีการศึกษาเรื่อง “สถานการณ์ (Situation)” ในฐานะที่เป็นตัวบ่งชี้สำคัญต่อความสามารถในการเป็นผู้นำซึ่งนำมาสู่แนวคิด “ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ (Situational leadership)” ขึ้น มีสมมติฐานความเชื่อที่ว่า “ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ย่อมต้องใช้แบบหรือสไตล์ของผู้นำที่แตกต่างกัน” โดยความพยายามที่จะชี้ชัดให้ได้ว่า “บริบทที่มีคุณสมบัติเช่นไรที่ทำให้ผู้นำถูกมองว่าประสบความสำเร็จ” แนวคิดของทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ส่วนใหญ่จะมองข้ามคุณลักษณะเด่นเฉพาะตัวของผู้นำแต่ให้ความสำคัญของสถานการณ์ทางสังคมมากกว่า โดยมีผลงานวิจัยเชื่อว่า บุคคลหนึ่งอาจเป็นได้ทั้งผู้นำ (Leader) และผู้ตาม (Follower) ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแต่ละสภาวะแวดล้อมนั้น นักวิจัยจึงพยายามที่จะกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของแต่ละสถานการณ์ที่เหมาะสมต่อการมีประสิทธิผลของผู้นำ ประกอบด้วย

3.1 ทฤษฎี Contingency Theory of Leadership ค้นพบโดย Fiedler ในปี ค.ศ. 1964 มีแบบภาวะผู้นำ 2 แบบ คือ มุ่งคนและมุ่งงาน สถานการณ์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก โครงสร้างของงาน และอำนาจในตำแหน่ง ซึ่งมีเครื่องมือ คือ LPC-Test แต่มีจุดต่างกับทฤษฎีภาวะผู้นำอื่นๆ ที่เชื่อว่ารูปแบบการนำของผู้นำจะตายตัว ผู้นำต้องไปอยู่ในสถานการณ์ที่เหมาะสมกับแบบการนำของตนเอง โดยข้อสรุปออกมา คือ ผู้นำที่มุ่งงานจะเหมาะสมกับสถานการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับสมาชิก โครงสร้างของงาน และอำนาจในตำแหน่งที่ตรงกันข้ามกัน ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ส่วนผู้นำที่มุ่งคนจะเหมาะสมกับสถานการณ์ที่ไม่สุดโต่ง มีบวกบ้าง ลบบ้าง สลับกันไป

3.2 ทฤษฎี Path-Goal Theory ค้นพบโดย เฮาส์ (House) ในปี ค.ศ. 1971 มีการพัฒนามาจากทฤษฎี Expectancy Theory มีแบบภาวะผู้นำ 4 แบบ คือ directive, supportive, participative, achievement-oriented สถานการณ์ คือ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับลูกน้องการใช้ทฤษฎี เป็นดังนี้ 1) ผู้นำแบบ directive เน้นสั่งการให้งานสำเร็จ ถูกต้องเหมาะสมสำหรับสถานการณ์ด้านโครงสร้างของงานที่ไม่เป็นระบบระเบียบ และคนที่ขาดความรู้และประสบการณ์ 2) ผู้นำแบบ supportive เน้นความสัมพันธ์ ตอบสนองความต้องการของลูกน้องและเหมาะสมสำหรับงานที่เร่งด่วน 3) ผู้นำแบบ participative เน้นสั่งการมีส่วนร่วมของลูกน้องร่วมคิด ร่วมปรึกษาหารือกับทีมงานก่อนการตัดสินใจ เหมาะสำหรับลูกน้องที่มีประสบการณ์

และงานที่ซับซ้อนและท้าทาย 4) ผู้นำแบบ achievement-oriented เน้นกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย และความคาดหวังสูงสำหรับทีมงาน และเชื่อใจในความสามารถของทีม เหมาะสำหรับทีมงานที่มีความสามารถแต่เป้าหมายของงานไม่น่าสนใจและไม่น่าท้าทาย

3.3 ทฤษฎี Hersey and Blanchard's Model of Situational Leadership ค้นพบโดย Hersey and Blanchard ในปี 1969 มีแบบภาวะผู้นำ 2 แบบ เป็นพื้นฐาน คือ มุ่งคน และมุ่งงาน แต่พัฒนาเป็น 4 แบบ คือ Telling, Selling, Participating, Delegating ส่วนสถานการณ์ คือ ความพร้อมของผู้ตาม (Readiness' follower) โดยความพร้อมพิจารณาจากความสามารถ (ability) และความเต็มใจ (willingness) หากคนไม่มีความสามารถ ไม่เต็มใจผู้นำจะใช้การ Telling คือ สั่งการบอกให้ทำ หากคนไม่มีความสามารถ แต่เต็มใจผู้นำจะใช้การ selling คือ การช่วยเหลือ สนับสนุน สอนงาน หากคนมีความสามารถ แต่ไม่เต็มใจผู้นำจะใช้การ Participating คือ ให้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นผู้รับผิดชอบงาน หรือร่วมทีมงาน หากคนมีความสามารถและเต็มใจผู้นำจะใช้การ delegating คือ มอบหมายงานให้ทำและเชื่อใจความสามารถของทีมว่าจะทำงานประสบผลสำเร็จ

3.4 ทฤษฎี The Normative Leadership Model ค้นพบโดย (Vroom and Yetton) ในปี ค.ศ. 1973 เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำที่เน้นการตัดสินใจของผู้นำ มีแบบการตัดสินใจ 3 แบบ คือ Autocratic, Consultative, Group และมีสถานการณ์เป็นคำถามที่ผู้นำต้องถามตนเอง อยู่ 8 คำถาม คือ 1) QR “คุณภาพของการตัดสินใจนี้สำคัญอย่างไร?” 2) CR “การยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชาต่อการตัดสินใจ มีความสำคัญอย่างไร?” 3) LI “ผู้นำมีข้อมูลเพียงพอที่จะตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพหรือไม่?” 4) ST “ปัญหาในการตัดสินใจนั้นมีโครงสร้างชัดเจนหรือไม่?” 5) CP “ถ้าผู้นำต้องตัดสินใจด้วยตนเอง มีเหตุผลเป็นไปได้หรือไม่ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะยอมรับ?” 6) GC “ผู้ใต้บังคับบัญชา ร่วมกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุแก้ไข ปัญหาหรือไม่?” 7) CO “มีความขัดแย้งระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชาต่อแนวทางแก้ไข ปัญหาหรือไม่?” 8) SI “ผู้ใต้บังคับบัญชามีข้อมูลเพียงพอต่อการตัดสินใจที่มีคุณภาพสูงหรือไม่?” Access: or the organization as a whole?

อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีเชิงสถานการณ์ดังกล่าว พบว่า ภาวะผู้นำมีความซับซ้อนสูงเกินกว่าจะอธิบายด้วยทฤษฎีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ เพราะทฤษฎีเหล่านี้ยังไม่สามารถคาดเดาได้ถูกต้องว่าในแต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันเช่นนี้ ผู้นำจะต้องใช้ทักษะที่เฉพาะสถานการณ์นั้น ควรมีทักษะอะไรบ้างจึงจะเกิดประสิทธิผล

ทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย

ทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย (Contemporary leadership theories) แนวคิดหรือทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัยนั้น มีฐานคิดสำคัญ คือ ผู้นำที่มีประสิทธิผล จะสามารถประยุกต์หล่อหลอม

คุณลักษณะผู้นำ และพฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ไว้ในตัวเองได้ ประกอบด้วยทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎี Transactional Leadership ค้นพบโดย Bass ในปี ค.ศ. 1985 ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชามีลักษณะผู้นำ คือ เป็นผู้กำหนดบทบาทของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างชัดเจน ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อมั่นว่าตนเองจะสามารถปฏิบัติงานตามที่ผู้บังคับบัญชากำหนดให้อย่างบรรลุผล ผู้บริหารทราบว่าผู้ตามมีความต้องการอย่างไร ผู้บริหารจะบ่งชี้ว่าผู้ตามจะบรรลุเป้าหมาย ความต้องการได้ต่อเมื่อปฏิบัติตามบทบาทที่ผู้บริหารกำหนดไว้ ผู้บริหารคำนึงถึงการตอบสนองต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำทำให้ผู้ตามเห็นคุณค่าของงาน ทำให้ผู้ตามเกิดแรงจูงใจที่จะบรรลุผลตามกำหนด แบ่งเป็น 2 แบบ คือ 1) ผู้นำแบบวางรูปแบบให้ปฏิบัติ และให้รางวัล (contingent reward) ผู้นำแบบนี้จะใช้การให้รางวัลเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้ตามยอมรับบทบาทในการทำงาน และปฏิบัติตาม เพื่อจะได้รางวัลตามที่ผู้นำสัญญาว่าจะให้ พร้อมกับให้ความภาคภูมิใจในผลงานนั้น จะเป็นผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นคุณค่าในผลงานนั้น และจะทำต่อไปแม้ว่าจะไม่มีรางวัลก็ตาม 2) ผู้นำแบบมีข้อยกเว้นหรือสนับสนุนตามสถานการณ์ (management by exception or contingent aversive reinforcement) ผู้นำจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับงานกว่าจะมีความผิดพลาดเกิดขึ้นจึงจะเข้าไปแก้ไข ซึ่งเป็นการให้แรงเสริมทางลบ หรือการลงโทษ การบริหารแบบวางเฉยนี้ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ 1) ภาวะผู้นำแลกเปลี่ยนเชิงรุก จะเป็นลักษณะที่ผู้นำสอดส่องดูแลความผิดพลาดหากการปฏิบัติงานบิดเบือนไปจากมาตรฐานก็จะเข้าไปแก้ไข 2) ภาวะผู้นำแลกเปลี่ยนเชิงรับ จะเป็นลักษณะที่วางเฉยไม่ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไร ถ้างานยังดำเนินไปด้วยดีตามแผนงานเดิม จะเข้าแทรกแซงเมื่องานไม่ได้มาตรฐานเข้าทำนองที่ว่า “ถ้ามันยังไม่พัง ก็ไม่ต้องซ่อมมัน (If it aren't broke, don't fix it)”

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน จะเน้นกระบวนการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม โดยที่ผู้นำยอมรับความต้องการของผู้ตามด้วยการให้วัตถุสิ่งของที่มีค่าตามต้องการโดยมีเงื่อนไขของการแลกเปลี่ยนคือ ผู้ตามต้องทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จตามข้อตกลง แล้วผู้ตามก็ได้รับรางวัลตอบแทนเป็นการแลกเปลี่ยน ขณะที่ผู้นำก็ได้ประโยชน์จากผลงานที่สำเร็จนั้น ผู้นำแห่งการแลกเปลี่ยนจะเน้นการดำเนินงานที่มีความราบรื่น และมีประสิทธิภาพ (Efficiency) ขององค์การให้บังเกิดผลดี (Excel) ผู้นำแบบนี้จึงมีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการให้เป็นไปตามหน้าที่ทางการบริหาร (Management functions) เช่น การวางแผน การจัดองค์การ การจัดสรรงบประมาณ การติดตามควบคุม เป็นต้น ในการทำงานจึงมักไม่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกันมากนัก จึงกล่าวได้ว่า ผู้นำแห่งการแลกเปลี่ยนจะแสดงพฤติกรรมของความเป็น “ผู้บริหาร” มากกว่าความเป็น “ผู้นำ”

2. ทฤษฎี Transformational Leadership ค้นพบโดย Burns ในปี ค.ศ. 1978 Update by Bass ในปี ค.ศ. 1985 เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมุ่งประเด็นไปที่เป้าหมายขององค์กรเป็นหลักโดยการมอบอำนาจแก่ผู้ตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มุ่งไปสู่เป้าหมายมีองค์ประกอบภาวะผู้นำ 3 ส่วน คือ 1) Idealized Influence/Charisma ความสามารถในการมองการณ์ไกล และการรับรู้ถึงภารกิจที่จะต้องหา สามารถวางเป้าหมาย เพื่ออนาคตที่ดี เป็นผู้กล้าเผชิญปัญหา มีความสามารถในการแก้ปัญหาการขัดแย้งอย่างเป็นธรรมชาติที่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของผู้ใต้บังคับบัญชา โน้มน้าวผู้อื่น และมีการจูงใจที่เหมาะสม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างที่ดี และมีความเป็นมิตรกับผู้อื่น 2) Inspiration Intellectual Stimulation จะเน้นการมุ่งพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล โดยมีการเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคน ผู้นำจะปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนแตกต่างกันไปตามความต้องการและความสามารถ ซึ่งในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับผู้ใต้บังคับบัญชาแบบตัวต่อตัวจะพัฒนาความเป็นผู้นำและช่วยให้ได้ข้อมูลในการตัดสินใจที่ดีขึ้น เพราะการเอาใจใส่ของผู้บริหารต่อผู้ใต้บังคับบัญชาตัวต่อตัวจะทำให้มีโอกาสได้รับข้อมูลอยู่ตลอดเวลา 3) Individualized Consideration เป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และหาวิธีการใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยใช้ความคิดเพื่อป้องกันปัญหามากกว่าการแก้ปัญหา รวมทั้งสนใจในการใช้ความคิดเชิงการวิเคราะห์การนำไปใช้การตีความ และการประเมิน ผู้บริหารจะสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาวิธีการใหม่ๆ หรือคิดค้นสิ่งแปลกใหม่เพื่อจะให้บรรลุการทำภารกิจประจำวัน เช่น ครูใหญ่อาจให้กลุ่มเสนอความคิดเห็นใหม่ๆ ต่อสถานศึกษาอันจะทำให้เกิดโครงการทางการศึกษาที่แปลกใหม่ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีคุณลักษณะที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้นในองค์กร เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการนำการเปลี่ยนแปลงโดยการสร้างวิสัยทัศน์ กลยุทธ์และวัฒนธรรมขององค์กร พร้อมไปกับการส่งเสริมให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ให้ได้ผลงาน ผลิตภัณฑ์และเทคโนโลยีใหม่ๆ อีกด้วย ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจะไม่ใช้แรงจูงใจทางวัตถุเพื่อมีอิทธิพลเหนือผู้ตาม แต่จะเน้นการใช้สิ่งที่มีลักษณะเชิงนามธรรมมากกว่าความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงขึ้นอยู่กับคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้นำ เช่น ค่านิยม (Values) ความเชื่อ (Beliefs) และคุณลักษณะอื่น เช่น ความมีบารมีหรือความเสน่ห์ (Charisma) ของผู้นำเองมากกว่าการใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจะเน้นที่ “ความมีประสิทธิภาพ” (Effectiveness) ของงาน ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และซับซ้อนของโลกยุคปัจจุบัน

3. ทฤษฎี Superleadership ค้นพบโดย Manz and Sims ในปี ค.ศ. 1989 เป็นภาวะผู้นำขั้นยอด เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัยเป็นสภาพการณ์ที่ผู้นำนำคนอื่นเพื่อให้คนอื่นสามารถนำตนเองได้ (Leading Others to Lead Themselves) โดยผู้นำทำตนเป็นผู้สอนและแนะนำ (Coach)

ให้ลูกน้องเกิดการพัฒนารอบความคิดเชิงเหตุผล และสร้างสรรค์ให้เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเอง จนมีความมั่นใจ มีความเป็นอิสระในตน จนมีความเป็นผู้นำเกิดขึ้นในตนเอง ผู้นำชั้นยอดจะใช้วิธี บันดาลใจผู้อื่น (inspiration) ให้เขาจงใจตนเอง และเมื่อเขาสามารถนำตนเองได้ (self-directing) คนเหล่านี้แทบจะไม่มีความต้องการได้รับการควบคุมจากภายนอก (external control)

แต่อย่างไรแนวคิดเกี่ยวกับผู้นำชั้นยอด กำหนดให้ผู้นำต้องมีความกล้าเสี่ยงกับคน จะต้องเชื่อว่า ถ้าเปิดโอกาสให้เขานำตนเองแล้ว (self-directing) คนก็จะพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพสูงสุด ที่เขามีและจะทำงานนั้นด้วยตัวเองอย่างได้ผลดีสูงสุดเช่นเดียวกัน

กุญแจที่สำคัญที่สุดของการเป็นผู้นำชั้นยอด คือ การมี “ความสามารถในการสอน และให้ กรอบความคิดที่ถูกต้อง” (right thought pattern) แก่สมาชิก Manz and Sims (1989) ได้แนะนำ วิธีการเฉพาะที่ใช้ในการสร้างหรือเปลี่ยนกรอบความคิดในแนวทางที่พึงประสงค์ ได้แก่ 1) การไม่มี สมมติฐานหรือความเชื่อเชิงทำลาย (No destructive beliefs and assumption) 2) พูดในเชิงบวก เกี่ยวกับตนเอง (positive self-talk) และ 3) มีวิสัยทัศน์การปฏิบัติงานที่สัมฤทธิ์ผล (Visualization of effective performance)

ผู้นำและบุคคลทั่วไปสามารถพัฒนาทักษะเหล่านี้ได้ด้วยตนเอง โดยการเสริมสร้างเจตคติ และพฤติกรรมของตนเอง ประกอบด้วย 1) ค้นหาให้พบและหาทางปรับปรุงสมมติฐานหรือความเชื่อ เชิงทำลายที่ตนมี (Identification and replacement of destructive beliefs and assumption) โดยการค้นหาจุดอ่อนความคิดเชิงลบของตนแล้วทดแทนที่ด้วยมุมมองและทัศนคติใหม่ที่เป็นแง่บวก 2) ใช้วิธีการพูดในเชิงบวกเกี่ยวกับตนเอง (positive and constructive self-talk) ความคิดด้านลบ สามารถเปลี่ยนเป็นด้านบวกได้ 3) สร้างความสามารถในการมองเห็นวิธีต่าง ๆ ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (Visualization of methods for effective performance)

ดังนั้น ผู้นำจึงควรสร้างจินตนาการไม่ละความพยายามในการค้นหาวิธีใหม่ๆ ที่ทำทาส สร้างทางเลือกในการทำงานที่มีประสิทธิภาพขึ้นหลายทาง สร้างมุมมองที่ตรงกับความเป็นจริง จะช่วยให้บุคคลนั้นเกิดความมั่นใจในขีดความสามารถและความมีประสิทธิภาพของตน นอกจากนี้ควร 1) การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เกิดเจตคติเชิงบวก 2) ทำให้ลูกน้องตั้งเป้าหมายการปฏิบัติการส่วนบุคคล 3) ส่งเสริมการการวิพากษ์และให้ผลสะท้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ และ 4) ส่งเสริมสมาชิกของกลุ่มให้การสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้อื่น

โดยสรุป ผู้นำชั้นยอดจะช่วยสร้างเงื่อนไขให้กับสมาชิกทีมงานของตนให้สามารถทำงาน ได้สำเร็จโดยปราศจากผู้นำดูแล ด้วยการส่งเสริมให้คนพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำของตนเอง ดังนั้น การบรรลุเป้าหมาย คือ การสร้างผู้นำขึ้นมาเป็นทีมงานที่มีวิธีการบริหารจัดการแบบการบริหารตนเอง (self-management) หรือการนำตนเอง (self-directing) ให้มากยิ่งขึ้น

4. ทฤษฎี Instructional Leadership ค้นพบโดย Phillip Hallinger ในปี ค.ศ. 1985 เป็นภาวะผู้นำเชิงวิชาการที่เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Phillip Hallinger (1985) ถูกรู้จักในชื่อ PIMRS Model of Instructional Leadership ซึ่งเป็นบทบาทของผู้บริหาร ประกอบด้วย 3 มิติ 1) การระบุนิยามพันธกิจของโรงเรียน (defining the school's mission) ประกอบด้วย การวางกรอบเป้าหมายของโรงเรียน และการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนให้ชัดเจน (Framing the School's Goals, Communicating the School's Goals) 2) การจัดการโปรแกรม/หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน (managing the instructional Program) ประกอบด้วย การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ การประสานงาน หลักสูตร และการกำกับ ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน (Supervising and Evaluating Instruction, Coordinating the Curriculum, Monitoring Student Progress) 3) การส่งเสริมบรรยากาศวิชาการเชิงบวก (promoting a positive school learning climate) ประกอบด้วย การควบคุมเวลาในการจัดการเรียนการสอน การปรากฏตัวให้เป็นที่พบเห็นอยู่เสมอ การสร้างแรงจูงใจให้กับครู การส่งเสริมพัฒนาความเป็นมืออาชีพให้กับครู และการสร้างแรงจูงใจเพื่อการเรียนรู้ (Protecting Instructional Time, Promoting Professional Development, Maintaining High Visibility, Providing Incentives for Teachers, Developing High Expectations and Standards, Providing Incentives for Learning)

ภาวะผู้นำเชิงวิชาการจึงเป็นสภาพการณ์ที่ผู้นำให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการเปลี่ยนแปลงและพัฒนางานวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้นำสนใจใฝ่เรียนรู้ขอบข่ายของงานวิชาการ ทั้งที่เป็นแนวคิด หลักการ เทคนิควิธี และการบริหารจัดการ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย นโยบาย และแนวทางการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนให้บุคลากรมีแนวทางการปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน เร่งรัดการดำเนินการ และนิเทศติดตาม ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริม การพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรและสนับสนุน การสร้างระบบ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคลากร เพื่อก่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการสร้างคุณภาพภายในสถานศึกษา

5. ทฤษฎี Servant leadership ค้นพบโดย Robert, K. Greenleaf ในปี ค.ศ. 1970 ซึ่งเป็นภาวะผู้นำใฝ่บริการที่เป็นทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย จะมุ่งประเด็นที่ผู้ตามมากกว่าและให้คุณค่ากับผู้ตามซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์การเป็นความห่วงใยชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ตามที่เป็นผู้สร้างผลผลิตแก่องค์การอย่างแท้จริงโดยไม่มีเงื่อนไขอีกทั้งผู้นำใฝ่บริการไม่ได้บริการด้วยความรู้สึกว่าการทำให้เกิดผลลัพธ์เพียงอย่างเดียวภาวะผู้นำใฝ่บริการตามแนวคิดของ Robert, K. Greenleaf (1970) ประกอบด้วย 10 คุณลักษณะ คือ 1) การฟัง (listening) คุณค่าพื้นฐานของผู้นำคือทักษะในการสื่อสารและการตัดสินใจทักษะที่สำคัญทั้งสองประการนี้ต้องได้รับข้อมูลสนับสนุนจากทักษะ

การฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจผู้นำไฟบริการจะค้นหาเพื่อให้ทราบเจตนาารมณ์ของกลุ่มและทำให้เจตนาารมณ์เหล่านั้นมีความชัดเจนอีกทั้งรับฟังและทำความเข้าใจในสิ่งที่ผู้อื่นพูดการฟังประกอบกับการสะท้อนสิ่งที่ได้ไตร่ตรองเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้นำไฟบริการที่ดี 2) การมีความรู้สึกร่วม (empathy) ผู้นำไฟบริการจะพยายามเข้าใจและรู้ซึ่งถึงความรู้สึกของผู้อื่นอย่างมากคนทั่วไปล้วนต้องการการยอมรับและการตระหนักถึงเอกลักษณ์เฉพาะตัวของตนเองผู้นำจึงควรแสดงความปรารถนาดีผู้อื่นและไม่ปฏิเสธที่ตัวบุคคลถึงแม้เขาจะมีพฤติกรรมหรือผลการทำงานที่ยอมรับไม่ได้ 3) การเยียวยา รักษา (healing) จุดเด่นประการหนึ่งของภาวะผู้นำไฟบริการคือความสามารถในการเยียวยาตนเองและผู้อื่นหลายคนได้สูญเสียจิตวิญญาณและทุกข์ระทมกับความเจ็บปวดทางอารมณ์ถึงแม้สิ่งเหล่านี้จะเป็นเรื่องธรรมชาติของมนุษย์แต่ผู้นำไฟบริการก็จะช่วยฟื้นฟูสภาวะเหล่านั้นแก่ผู้อื่น 4) การตระหนักรู้ (awareness) การตระหนักรู้ในเรื่องทั่วไปและการตระหนักรู้ตนเองทำให้ผู้นำไฟบริการแข็งแกร่ง การตระหนักรู้ยังช่วยให้เข้าใจประเด็นเกี่ยวกับศีลธรรมและค่านิยมโดยนำทางให้บุคคลมองสถานการณ์เป็นองค์รวมมากขึ้นซึ่งการตระหนักรู้ไม่ใช่สิ่งพลอยใจแต่กลับเป็นสิ่งปลูกเร้า ผู้นำที่มีความสามารถจะตื่นตัวและถูกกระตุ้นอย่างมีเหตุผล เขาไม่ต้องการสิ่งปลอบใจเพราะเขาสามารถค้นพบความสงบภายในตนเองได้ 5) การโน้มน้าวใจ (persuasion) ผู้นำไฟบริการจะใช้ความสามารถในการโน้มน้าวใจมากกว่าอำนาจโดยตำแหน่งในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ในองค์การมุ่งที่การทำให้ผู้อื่นคล้อยตามมากกว่าการข่มขู่คุณลักษณะนี้ได้แบ่งแยกรูปแบบการปกครองแบบเผด็จการดั้งเดิมและภาวะผู้นำไฟบริการได้อย่างชัดเจนผู้นำไฟบริการสามารถสร้างความตกลงร่วมกันภายในกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ 6) การสร้างกระบวนทัศน์ (conceptualization) ผู้นำไฟบริการจะฝึกฝนความสามารถในการฝันถึงสิ่งที่ยิ่งใหญ่ ความสามารถในการมองปัญหาหรือองค์การจากพื้นฐานแนวคิดที่เป็นกระบวนกรเป็นระบบกล่าวคือต้องคิดให้เหนือขึ้นไปจากสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน สำหรับผู้บริหารจัดการคุณลักษณะนี้ต้องอาศัยการมีวินัยและการฝึกฝนแต่สำหรับผู้นำแล้วต้องแสวงหาความสมดุลระหว่างการคิดอย่างเป็นกระบวนกรและแนวคิดวันต่อวัน 7) การมองการณ์ไกล (foresight) การมองการณ์ไกลจะช่วยให้ผู้นำไฟบริการเข้าใจถึงบทเรียนจากอดีต ความเป็นจริงปัจจุบัน และเหตุการณ์ต่อเนืองที่จะเกิดขึ้นในอนาคตคุณลักษณะนี้จะอยู่ในความสามารถในการหยั่งรู้ซึ่งยังคงเป็นคุณลักษณะที่ไม่มีการศึกษามากนักในส่วนของภาวะผู้นำแต่ก็เป็นส่วนที่ควรได้รับความสนใจ 8) การรับผิดชอบดูแล (stewardship) Block (1993) ได้ให้คำนิยามของคำว่า stewardship ไว้ว่าเป็นการรับผิดชอบต่อบางสิ่งบางอย่างเพื่อผู้อื่น Greenleaf (n.d.) ได้เสนอว่า องค์การเป็นสถาบันที่ทั้งผู้บริหารสูงสุดคณะกรรมการและผู้จัดการต้องมิตบาทสำคัญในการบริหารองค์การให้รับผิดชอบต่อสังคมภาวะผู้นำก็เช่นเดียวกับการเป็นผู้ดูแลที่มีหน้าที่ที่สำคัญอันดับแรกในการอุทิศตนเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้อื่นรวมถึงการใช้ความเปิดเผยจริงใจและการโน้มน้าวมากกว่าการบังคับควบคุม 9) การมุ่งมั่นพัฒนานุบุคคล (commitment to the growth of people) ผู้นำ

ใฝ่บริการจะเชื่อว่าคนมีคุณค่าภายในที่สูงกว่าลักษณะภายนอกด้วยเหตุนี้ผู้นำใฝ่บริการจึงอุทิศตนอย่างมากในความเจริญงอกงามของแต่ละคนและทุก ๆ คนในองค์กรผู้นำใฝ่บริการจึงตระหนักถึงความรับผิดชอบที่ยิ่งใหญ่ในการสร้างความเจริญงอกงามของพนักงาน 10) การสร้างชุมชน (building community) ความสำคัญการสร้างกลุ่มของผู้นำใฝ่บริการได้สูญสลายไปในอดีต เมื่อไม่นานมานี้เป็นผลมาจากการเปลี่ยนสภาพชุมชนท้องถิ่นไปสู่องค์กรขนาดใหญ่ซึ่งได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนไปด้วยการตระหนักนี้จึงเป็นเหตุให้ผู้นำใฝ่บริการมุ่งสร้างกลุ่มหรือชุมชนภายในองค์กรโดยเชื่อว่ากลุ่มที่แท้จริงสามารถสร้างขึ้นได้ท่ามกลางบุคคลในวงการธุรกิจหรือบุคคลในองค์กรอื่นสิ่งจำเป็นสำหรับการสร้างกลุ่มที่สามารถรวมผู้คนจำนวนมากได้คือผู้นำใฝ่บริการที่คอยชี้ทางด้วยการแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มที่ไม่จำกัดสำหรับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับชุมชน

แนวคิดความเป็นผู้นำผู้รับใช้ (Servant Leadership) นั้น มีผู้ที่เข้าใจคลาดเคลื่อนกันไปพอสมควร อาจด้วยคำว่า “ผู้รับใช้” ถูกตีความว่า ผู้นำต้องสามารถรับใช้ทำงานให้ทุกคนได้ ช่วยทำแทนทุกคนได้ แต่แท้จริงแล้วไม่ใช่ เพราะการรับใช้คือ “การดูแลเพื่อนร่วมงานให้เพื่อนเขาได้เติบโตและพัฒนาตนเองขึ้นมาได้ สนับสนุนให้เขาได้พบศักยภาพและความสามารถที่แท้จริงของตนเองจากประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาจิตใจ” “แตกต่างกันอย่างมากกับการช่วยทำงานแทนเขาด้วยทักษะของเราที่ดีกว่า เพราะเขาจะพลาดโอกาสเรียนรู้และเติบโตจากการทำเอง สูญเสียการโค้ชชองงาน และขาดการเสริมศักยภาพจากเราไป” อย่างไรก็ตามมีผู้วิจารณ์ไม่น้อยว่า Servant leadership เป็นผู้นำแห่งอุดมการณ์ที่ทำงานเพื่อส่วนรวมซึ่งอาจจะไม่ถูกกับจริตของผู้นำที่ต้องการสนองความทะเยอทะยานของตนเอง จึงทำได้ยากหากต้องฝันทำและสร้างทำได้ยากหากไม่จริงจังทำ

6. ทฤษฎี Collective leadership ค้นพบโดย Kellogg ในปี ค.ศ. 2001 ซึ่งเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัย โดยในทางทฤษฎีถือว่าการนำร่วมหมู่เป็นส่วนหนึ่งของระบบประชาธิปไตยของประชาชนในประเทศสังคมนิยมที่มีการรับฟังเสียงจากประชาชนข้างล่าง สะท้อนขึ้นมาตามลำดับ และหมู่คณะผู้นำวางนโยบายตัดสินใจร่วมกัน Collective Leadership ได้ถูกนำมาใช้ในความหมายใหม่ โดยเฉพาะในงานพัฒนาองค์กรและงานพัฒนาชุมชนในหลายประเทศที่สมาชิกเน้นเรื่องการนำอย่างเป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง มากกว่าการนำโดยคนเดียว บางครั้งใช้คำว่า Share Leadership หรือใช้คำอื่นๆ เช่น Co-management, Team Synergy, Group Mind, Co-intelligence

ความหมายของคำว่า Collective Leadership ที่คนนอกประเทศสังคมนิยมใช้กัน ออกจะหลวม ๆ แล้วแต่ต่างกลุ่มต่างคนต่างตีความ แนวคิดส่วนที่คล้ายๆ กัน คือ ประชาชนในกลุ่มองค์กร ชุมชน ควรจะได้รับการสนับสนุนให้เรียนรู้ พัฒนาตนเอง และมีส่วนร่วมในการอภิปรายออกความเห็น ตัดสินใจในเรื่องที่เป็นกิจกรรมของส่วนรวม มีผลกระทบต่อส่วนรวม

มากขึ้น ทั้งเพื่อที่ส่วนรวมจะได้แนวคิดที่ดีของปัญญาแบบรวมหมู่ (Collective intelligence) และเพื่อให้สมาชิกทุกคนได้เข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ลงมือทำงานอย่างมีจิตสำนึก เอาการเอางาน ทำให้การทำงานเพื่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของกลุ่ม องค์กรชุมชน มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

ในปี ค.ศ. 2001 Kellogg ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำแบบรวมหมู่มี 4 องค์ประกอบ คือ

- 1) รู้จักชุมชน (Know Community) 2) สร้างความเข้มแข็งของทีม (Build a Strong Team)
- 3) พัฒนาเพื่อนร่วมทีมรายคน (Develop the Individual) และ 4) สร้างการเปลี่ยนแปลง (Make the Change) ในแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) สร้างความไว้วางใจ (Build Trust)
- 2) สร้างจุดมุ่งหมายและแผนกลยุทธ์ร่วม (Co-Construct Purpose and Strategic Plan)
- 3) ร่วมกันปฏิบัติ (Act Together) และ 4) สร้างให้เป็นวิถีระดับลึกและต่อเนื่อง (Deepen, Sustain and Make the Work a Way of Life)

กลุ่มจิตตปัญญาวิถีที่ใช้หลักจิตตปัญญาศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญ กล่าวว่า ความเป็นผู้นำร่วม (Collective Leadership) เชื่อว่าพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน การเปลี่ยนแปลง วิวัฒนาการหรือชีวิตด้านในก็ไม่เพียงเป็นเส้นทางระดับปัจเจกบุคคล แต่เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น ทั้งแฝง เป็นการเรียนรู้ที่ดำเนินไปพร้อมกันทั้งกลุ่มทั้งชุมชน ในกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาจิตใจ จะละลายกัณเฑาะพรมหรือขาดเพื่อนผู้สนับสนุนไปไม่ได้เลย ความเป็นผู้นำร่วมจึงเป็นสภาวะผู้นำที่ทุกคน ให้ความเป็นผู้นำแก่กลุ่มด้วยคุณภาพและคุณลักษณะของเราที่หลากหลายต่างกันมิใช่ผู้นำร่วมด้วยการรอดัดตัดสินใจพร้อมๆ กัน ทำอะไรเหมือนๆ กัน หรือรอเห็นชอบตรงกัน เราเห็นชัดเจนว่าคุณภาพ ของการทำงานที่เกิดขึ้นจากการร่วมใจกันแตกต่างชัดเจนจากการแบ่งงานกันทำตามความถนัด เป็นผลร่วมที่มากกว่าผลรวมของจำนวนคน

7. ทฤษฎี Quantum leadership ภาวะผู้นำแบบควันตัมยังไม่อาจเรียกอย่างชัดเจนได้ว่าเป็นทฤษฎีทางภาวะผู้นำอย่างสมบูรณ์ แต่ยังอยู่ในระดับของแนวคิดที่กำลังอยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้าอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง โดยเฉพาะมุ่งที่จะประยุกต์ทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีอยู่แล้ว ในแง่มุมมองใหม่เพื่อใช้ในการสร้างความเปลี่ยนแปลงของส่วนรวมและสังคมได้มากขึ้น

ภาวะผู้นำแบบควันตัมเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำร่วมสมัยที่ปรับปรุงและพัฒนา โดยยึดหลักการอุปมาแนวคิดภาวะผู้นำด้วยหลักวิชาควันตัมฟิสิกส์ที่มีมุมมองปัจจัยภายในและภายนอกองค์การที่มีความซับซ้อน เปลี่ยนแปลง ไม่แน่นอน แต่มีความสัมพันธ์แบบองค์รวมปรับเปลี่ยนแนวคิดจากภาวะผู้นำแบบปัจเจกบุคคลไปเป็นภาวะผู้นำแบบที่เป็นกลุ่มก้อนของบุคคล ทั้งชุมชนหรือภาวะผู้นำแบบยึดชุมชนเป็นฐานเพื่อให้ทรงพลังในการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้มากยิ่งขึ้น

ผู้นำจะเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ (Spiritual Quotient) ให้ความสำคัญกับการพัฒนา ด้านในของตนเอง มุ่งศึกษาให้รู้จักและเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง และให้ความสำคัญและเห็นคุณค่า

ของผู้อื่น พร้อมทั้งรับฟัง ช่วยเหลือรับใช้ผู้อื่น สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมั่นและใช้ความสามารถของคนในองค์กรในการรวมพลัง ร่วมมือกันแก้ไข ปัญหาและพัฒนางานได้อย่างสร้างสรรค์

เครื่องมือ 7 ประการ เพื่อขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของผู้นำแบบควันตัม (The Seven Drivers of Quantum Leadership) “ภาวะผู้นำที่ยืดชุมชนเป็นฐาน หรือ Community-based leadership” ซึ่งแบ่งเป็นกลยุทธ์ 2 ด้าน คือ

1. ด้านการปรับเปลี่ยนชุมชน (Transforming the Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่

1.1 สร้างสัมพันธภาพที่เข้มแข็งของชุมชน (Build Strong Community Relationships)

1.2 สร้างโอกาสให้ชุมชนได้มีกิจกรรมริเริ่มสิ่งใหม่ๆ (Open the Space for Community Initiative)

1.3 ค้นหาจุดแข็งของชุมชน (Find the Deep Sources of Strength)

2. ด้านการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมของชุมชน (Transforming the Community's Environment) ซึ่งประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ ได้แก่

2.1 สามารถเผชิญพายุได้โดยไม่หักโค่น (Face the Wind and Bend Without Breaking)

2.2 ยื่นมือออกไปสร้างสายสัมพันธ์กับภายนอก (Stretch and Build the Relationships Outward)

2.3 กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีวัตถุประสงค์ (Encourage Purposeful Learning)

2.4 นำอนาคตสู่ปัจจุบัน (Bring the Future into Present) เนื่องจากแนวคิดในเรื่องนี้ยังอยู่ในระยะเริ่มต้นที่จำเป็นต้องแสวงหาความชัดเจนในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมาก จำเป็นต้องมีนักวิชาการและนักวิจัยช่วยศึกษา วิจัยค้นคว้าอีกมาก เทคนิคหนึ่งที่นักวิจัยมักใช้ในการศึกษาและทำความเข้าใจต่อความเป็นผู้นำแบบควันตัมของชุมชนที่ได้ผลดีคือ เทคนิควิธีวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อช่วยค้นหาหลักการที่เป็นกรอบความคิด ค่านิยม พฤติกรรมและกลยุทธ์ที่เหมาะสมของภาวะผู้นำแบบควันตัมที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สร้างประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามต่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

1. ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

Mc Ewan (2001, อ้างอิงใน จตุรงค์ ธนสีลังกูร, 2563, น. 300) ได้นิยามความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้อง โดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยครูผู้สอน นักเรียน และหลักสูตรที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

จิตติมา วรณศรี (2557, น. 143) ได้ให้ความหมายว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่สามารถมีอิทธิพลชักนำและกระตุ้นให้ครูและบุคลากรดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมีความรู้และสามารถคิดค้น ริเริ่ม พัฒนาสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาครูและพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

กนกอร สมปราชญ์ (2560, น. 153) ได้กล่าวว่า ผู้นำทางวิชาการจะมีความรับผิดชอบในด้านการจัดการระบบภายในโรงเรียนโดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ สร้างเป้าหมายในการกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญด้านสุขภาพ การตั้งเป้าหมายให้ตนเอง โดยเฉพาะความเชื่อในด้านการกระตุ้นนี้จะต้องเน้นที่มีคุณค่าและความคาดหวังในตัวเองโดยที่ผู้นำด้านวิชาการจะต้องพัฒนาความเข้าใจเชิงลึกของการปลูกฝังพฤติกรรมต่อเป้าหมายการเรียนรู้

สรพรเพชญ ไตรรงค์ (2564, น. 30) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ ด้านการพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ ด้านการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

มณิรัตน์ สุตเต้ (2563, น. 17) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการร่วมมือกับคณะครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอน ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้

กิริตา บุญศัพท์ (2563, น. 16) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ความเป็นผู้นำของผู้บริหารที่ต้องรับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา โดยมีบทบาทครอบคลุมตามภารกิจ การได้แก่ การกำหนดเป้าหมายภาระงานที่ชัดเจน พัฒนาครู โดยใช้ระบบการสอนงาน การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตรและการเรียนการสอน การนิเทศและการประเมินผล การเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ การพัฒนาทางวิชาชีพแก่บุคลากร การสร้างความร่วมมือกับชุมชนเพื่อความสำเร็จของโรงเรียน และการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา ตลอดจนการนำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนาการเรียนการสอนและการใช้ข้อมูล

เพื่อการตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการสอนของครูและการเรียนรู้ของผู้เรียนอันจะนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ

ข่าวทิพย์ ทีสุกะ (2564, น. 16) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ วิธีการ เทคนิคการบริหารมาปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การเสริมสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาครู และการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

จรรยาภรณ์ มาตาชาติ (2562, น. 8) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารในการใช้อิทธิพลกระบวนกรให้ผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนให้สำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

ปวีณา บุทธิจักร์ (2564, น. 27) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะของผู้นำทางวิชาการซึ่งต้องมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน รวมถึงมีบทบาทในด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมวิชาการ การพัฒนาบุคลากรด้านวิชาการ การเป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง กระบวนการและพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงออกถึงความเป็นผู้นำ ในการบริหารจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ประกอบด้วยครูผู้สอน นักเรียน หลักสูตร และสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด

2. บทบาทหน้าที่ของภาวะผู้นำทางวิชาการ

Hallinger (1992, อ้างอิงใน จิตติมา วรรณศรี, 2557, น. 147) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

1. กำหนดนโยบายของโรงเรียนอย่างชัดเจน
2. นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
3. นิเทศและประเมินผลการเรียนการสอน
4. พัฒนาหลักสูตร
5. ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโรงเรียน
6. จัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการ
7. สร้างแรงจูงใจในการทำงานให้แก่ครู
8. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางวิชาการ

9. ส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน

Shapard (1996, อ้างอิงใน จิตติมา วรรณศรี, 2557, น. 147) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และผลลัพธ์ด้านผู้เรียน ซึ่งบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารมีดังนี้

1. การกำหนดกรอบเป้าหมายของโรงเรียน
2. การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน
3. การนิเทศและประเมินการเรียนการสอน
4. การประสานงานด้านหลักสูตร
5. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน
6. การสงวนเวลาเพื่อการเรียนการสอน
7. การผดุงรักษาความสามารถที่สูงให้คงอยู่
8. การจัดหาสิ่งจูงใจสำหรับครู
9. การส่งเสริมพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ
10. การจัดหาสิ่งจูงใจเพื่อการเรียนรู้

Trusty (1986, อ้างอิงใน จิตติมา วรรณศรี, 2557, น. 148) กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารในฐานะผู้นำทางวิชาการไว้ดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียน
2. ส่งเสริมให้ครูนำเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางวิชาการของโรงเรียนไปปฏิบัติ
3. ทำกิจกรรมของโรงเรียนและห้องเรียนสอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน
4. จัดทำโครงการทางวิชาการของโรงเรียนโดยมีพื้นฐานมาจากผลการวิจัยและการปฏิบัติงาน
5. วางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่างๆทางวิชาการเพื่อให้บรรลุตามความต้องการของนักเรียน
6. ส่งเสริมให้ครูนำโครงการทางวิชาการไปปฏิบัติ
7. ปฏิบัติงานร่วมกับคณะครูในการประเมินผลโครงการทางวิชาการของโรงเรียน
8. สื่อสารกับครูและนักเรียนให้ทราบถึงความคาดหวังทางวิชาการที่สูงขึ้น
9. สนับสนุนการจัดกิจกรรมสังคมของนักเรียน
10. สนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างด้านสติปัญญาของนักเรียน
11. จัดสรรเวลาเพื่อดำเนินงานวิชาการร่วมกับครูไว้อย่างชัดเจน
12. กำหนดกฎระเบียบเพื่อแก้ปัญหาด้านวินัยโดยนักเรียนมีส่วนร่วม
13. ร่วมมือกับนักเรียนในการนำกฎระเบียบที่สร้างขึ้นมาใช้แก้ปัญหาด้านวินัย

- 14.ให้ความร่วมมือกับครูในการนำภาระเบียบที่สร้างขึ้นมาใช้แก้ปัญหาด้านวินัย
- 15.ให้คำแนะนำแก่ครูเกี่ยวกับโครงการของโรงเรียน
- 16.ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูอย่างยุติธรรม
- 17.ช่วยเหลือครูในการพัฒนางานเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

Hoy and Hoy (2003, อ้างอิงใน จิตติมา วรณศรี, 2557, น. 148) กล่าวถึงบทบาทของผู้นำทางวิชาการว่าเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา คือการเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนที่ดี มีความเป็นมิตรกับครู ปฏิบัติตนในฐานะเพื่อร่วมงานสนทนาพูดคุยกับครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน การสร้างความร่วมมือระหว่างครู การทำงานเป็นทีมโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพของครู ซึ่งมีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ดังนี้

1. สร้างแรงจูงใจเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ
2. สร้างความร่วมมือกับครูในการปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ
3. สร้างแรงจูงใจให้ครูเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการเรียนการสอน
4. สนับสนุน จัดหาทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอน
5. เป็นผู้นำ ริเริ่มในการพัฒนาการเรียนการสอน การจัดการในชั้นเรียน การประเมินผลการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครู
6. สร้างความตระหนักและสร้างวัฒนธรรมของความเป็นเลิศทางวิชาการ

Blasé and Blasé (2004, อ้างอิงใน จิตติมา วรณศรี, 2557, น. 140) ได้เสนอแนะสิ่งที่ผู้นำทางวิชาการควรปฏิบัติ ดังนี้

1. การช่วยเหลือให้มีความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน
2. การพัฒนาเป้าหมายของโรงเรียน
3. การให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้ทางวิชาชีพที่จำเป็น
4. การให้ความช่วยเหลือและให้ความเสมอภาคทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม

จิตติมา วรณศรี ได้สังเคราะห์และศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตนและปฏิบัติงานใน 8 บทบาทที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดสามารถทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา เรียงตามลำดับคือ บทบาทนักวิชาการ บทบาทสร้างทีมงาน บทบาทพัฒนาทรัพยากรบุคคล และบทบาทผู้นำ ดังนี้

1. บทบาทผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรม/ปฏิบัติตนเป็นผู้ริเริ่มในการคิด กระทำสิ่งต่างๆ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาสถานศึกษาไปในทางที่ดีขึ้นสามารถ

มีอิทธิพลต่อความคิดพฤติกรรมของครูบุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถกระตุ้นชักจูงโน้มน้าว และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้น ในการปฏิบัติงานหรือหน้าที่ให้บรรลุ เป้าหมายและเกิดประสิทธิผลแก่สถานศึกษา

2. บทบาทผู้ประสานงานและสร้างเครือข่าย หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรม/ปฏิบัติตน เป็นผู้ประสานการดำเนินงาน ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ประสานความร่วมมือในการดำเนินงานกับหน่วยงานภายนอก สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นๆ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพสถานศึกษา

3. บทบาทและแก้ปัญหา หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรม/ปฏิบัติตน เป็นผู้พิจารณา ในการตัดสินใจแก้ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน ตั้งแต่การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา สร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาและพิจารณาเลือกวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม โดยยึดหลักคุณธรรม และคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบตลอดจนเป็นผู้แทนในการเจรจาต่อรอง เพื่อดำเนินการใดๆโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของสถานศึกษา

4. บทบาทนักพัฒนาระบบ หมายถึงผู้บริหาร มีพฤติกรรม/ปฏิบัติตนเป็นผู้คิดค้นพัฒนา กระบวนการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถกำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ชัดเจนของสถานศึกษา วางแผนการดำเนินงานจัดโครงสร้างการบริหารจัดสรรทรัพยากร อย่างเหมาะสมแก่กิจกรรมต่างๆ ทั้งงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร ฯลฯ โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า และเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากร การดำเนินงาน ตามแผน การกำกับติดตามควบคุมการดำเนินงาน และการประเมินความสำเร็จในการดำเนินงาน ตามวัตถุประสงค์

5. บทบาทนักวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรม/ปฏิบัติตนเป็นผู้สืบค้นแสวงหา และเรียนรู้เพื่อให้เป็นผู้รอบรู้ด้านวิชาการ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากร เป็นผู้นำในการพัฒนา หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้ชี้แนะให้คำแนะนำช่วยเหลือครู ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงานด้านวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6. บทบาทสร้างทีมงาน หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรม/ปฏิบัติตนเป็นผู้สร้างสัมพันธ์ ที่ดีกับครูบุคลากรและบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นกัลยาณมิตรเอาใจใส่ ดูแลปฏิบัติตนต่อบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน สร้างบรรยากาศในการทำงานที่ดี พัฒนาการทำงาน เป็นทีม ส่งเสริมให้เกิดความผูกพันสามัคคีกลมเกลียวในการทำงานให้ประสบความสำเร็จบรรลุ เป้าหมาย

7. บทบาทพัฒนาทรัพยากรบุคคล หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรม/ปฏิบัติตน เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำถ่ายทอดความรู้ สอนงานหรือเป็นที่ปรึกษาแก่ครูในการปฏิบัติงานต่างๆ ในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาทางวิชาการของครูเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู

8. บทบาทนักสื่อสาร หมายถึง ผู้บริหารมีพฤติกรรม/ปฏิบัติตนเป็นผู้แสวงหา รับข้อมูลข่าวสารใหม่ๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่เท่าทันเหตุการณ์ ทั้งจากภายในและภายนอก สถานศึกษา ด้วยวิธีการหรือเครื่องมือต่างๆอย่างหลากหลาย เป็นผู้แจ้งประกาศถ่ายทอด หรือประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไปสู่ครูบุคลากรผู้ปกครองชุมชนด้วยวิธีการช่องทางต่างๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลอื่นได้รับรู้และมีความเข้าใจ สามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงาน ได้สอดคล้องกับนโยบายทิศทางการดำเนินงานที่กำหนด

Hoy and Mikel (1991, อ้างอิงใน จตุรงค์ ธนสีลังกูร, 2563, น. 300) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำด้านการศึกษาประกอบด้วย 1) การกำหนดจุดหมายการสอน 2) การออกแบบ หน่วยการเรียนรู้ 3) การพัฒนาและนำหลักสูตรไปปฏิบัติ 4) การประเมินผลและเลือกวัสดุหลักสูตร 5) การประเมินการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรการเรียนการสอน 6) การผลิตสื่อการสอน 7) การนิเทศ แบบคลินิก 8) การวางแผนเพื่อกำหนดบุคลากร

องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ชัยญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, น. 5) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ ของสถานศึกษา 2) การบริหารจัดการ หลักสูตร และการสอน 3) การพัฒนานักเรียน 4) การพัฒนาครู 5) การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560, น. 11) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจ การเรียนรู้ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3) การพัฒนาคุณภาพนักเรียน 4) การพัฒนาคุณภาพครู 5) การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

สมควร ชุมชอบ (2560, น. 8) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา 2) ด้านการส่งเสริมการนิเทศ 3) ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการจัดการเรียน การสอน

ปิยธิดา ทาปลัด (2561, น. 7) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนงานวิชาการ 2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางการศึกษา 3) ด้านการนิเทศการศึกษา 4) ด้านการบริหารจัดการ

วรรณกร โขมขุนทด (2562, น. 6) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดพันธกิจ 2) การจัดการหลักสูตร 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน

เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์ (2563, น. 54) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านการนิเทศ 5) ด้านความรู้ความสามารถ

สุรียา วงษ์ตา (2563, น. 54) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 3) ด้านการพัฒนางานวิชาการ 4) ด้านการนิเทศภายใน 5) ด้านการส่งเสริมการวิจัยในชั้นเรียน 6) ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ 7) ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้

สรรเพชญ ไตรรงค์ (2564, น. 14) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดบรรยากาศที่เสริมสร้างทางวิชาการ 4) การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 15) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน 3) การพัฒนาครูและบุคลากรด้านวิชาการ 4) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 5) การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

ปวีณา ปุทธิจักร์ (2564, น. 13) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เสนอแนวคิดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 2) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3) การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 4) การพัฒนานักเรียน 5) การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร 6) การนิเทศการศึกษา

ตาราง 2 สังกะระหังค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

	แหล่งข้อมูล										
	ธัญลักษณ์ ผาภูมิ 2559	พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ 2560	สมควร ชุมชอบ 2560	ปิยธิดา ทาปลัด 2561	วราภรณ์ โขมขุนทด 2562	เศรษฐพงศ์ นันทิวังค์ 2563	สุริยา วงษ์ตา 2563	สรเพชญ ไตรรงค์ 2564	ชลนิชา ศิลภาพงษ์ 2564	ปวีณา ปุทธิจักร์ 2564	ความถี่
การสร้าง บรรยากาศแห่งการ เรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
การนิเทศ กำกับ ติดตาม และ ประเมินผลการ จัดการเรียนการ สอน			✓	✓	✓	✓	✓			✓	6
การกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของ โรงเรียน	✓	✓	✓		✓					✓	5
การบริหาร หลักสูตรและการ จัดการเรียนการ สอน	✓	✓			✓				✓	✓	5

ภาวะผู้นำทาง วิชาการของ ผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งข้อมูล									ความถี่	
	ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ 2559	พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ 2560	สมศร ชุมชอบ 2560	ปิยธิดา ทาปลัด 2561	วราภรณ์ โขมขุนทด 2562	เศรษฐพงศ์ นันทิวงศ์ 2563	ศรียา วงษ์ตา 2563	สรเทพชญ ไตรรงค์ 2564	ชลนิชา ศิลาพงษ์ 2564		ปวีณา ปุทธิจักร์ 2564
การพัฒนาครูและ บุคลากรด้าน วิชาการ	✓	✓							✓	✓	4
การพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	✓	✓							✓	✓	4
การจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา							✓	✓	✓		3
การพัฒนาหลักสูตร							✓	✓			2
การประเมิน คุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษา								✓			1
การพัฒนางาน วิชาการ							✓				1
การส่งเสริมการ วิจัยในชั้นเรียน							✓				1
การส่งเสริมให้มี การพัฒนาวิชาชีพ							✓				1
การวางแผน				✓		✓					2
การบริหารจัดการ				✓		✓					2
ด้านความรู้ ความสามารถ						✓					1
การกำกับติดตาม ความก้าวหน้าของ นักเรียน					✓						1

ภาวะผู้นำทาง วิชาการของ ผู้บริหาร สถานศึกษา	แหล่งข้อมูล									
	ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ 2559	พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ 2560	สมควร ชุมชอบ 2560	ปิยธิดา ทาปลัด 2561	วราภรณ์ ไชยขุนทด 2562	เศรษฐพงษ์ นันทิกวงศ์ 2563	ศุริยา วงษ์ตา 2563	สรเพชญ ไตรรงค์ 2564	ชลนิชา ศิลพงษ์ 2564	ปวีณา ปุทธิจักร 2564
ด้านการส่งเสริม การจัดการเรียน การสอน			✓							
										1

จากตาราง 2 พบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสรุปภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ได้ 4 ด้าน โดยผู้วิจัยเลือกด้านที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 2) การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 3) การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ 4) การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ซึ่งในแต่ละด้านได้ศึกษาจากเอกสาร ดังนี้

ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, น. 8) ได้ให้ความหมายว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการกำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ การประชุมชี้แจงการปฏิบัติงาน การร่วมกันเป็นทีมในการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาครู แกนนำด้านวิชาการ มีการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในห้องเรียน

พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560, น. 12) ได้ให้ความหมายว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 บริหารจัดการให้ครูในโรงเรียนมีการร่วมกันกำหนดแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ และการสร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ

สมควร ชุมชอบ (2560, น. 9) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา หมายถึง การแสดงบทบาทของผู้บริหารในด้านที่ผู้บริหารจะมีการออกแบบวางแผน การกำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์ การปฏิบัติงานของสถานศึกษาร่วมกันกับคณะครู มีการกำหนดปฏิทินงาน มีการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้มีการนิเทศการ

สอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือกันแบบกัลยาณมิตร ผู้บริหารส่งเสริมการวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันกับครู ควบคุม กำกับ ให้การจัดตารางสอนของครู เป็นไปตามความเหมาะสม มีการจัดเตรียมการสอนและบันทึกการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนทำโครงการและใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการประชุมชี้แจงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานวิชาการในสถานศึกษาและเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ มีคณะกรรมการวิชาการรับผิดชอบการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานวิชาการ และมีการนำผลประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการ มีการสนับสนุนการทำวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีการกำหนดหน้าที่การนำหลักสูตรนำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน

วรรณกร โขมขุนทด (2562, น. 6) ได้ให้ความหมายว่า การกำหนดพันธกิจ หมายถึง การกำหนดขอบเขต เป้าหมาย และทิศทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เกิดจากการร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษากับบุคลากรซึ่งต้องมีพันธกิจปรากฏในเอกสารหลักฐานของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน

ปวีณา ปุทธิจักร์ (2564, น. 14) ได้ให้ความหมายว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดทิศทางภารกิจการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้ชัดเจน นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม โดยวิธีสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายการเรียนรู้ของโรงเรียน กำหนดนโยบายการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการมากกว่าด้านอื่น สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ประมวลผลความก้าวหน้าทางวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน

สรุปได้ว่า ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และภารกิจในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา การให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ มุ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา มุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนเป็นหลัก กำกับ ติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา

ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 16) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การดำเนินการต่างๆของสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถทางวิชาการสอดคล้องกับหลักสูตรการสอน ทรัพยากร มาตรฐาน การประเมินผล และการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา

จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้มีความทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ตลอดจนพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลในสังคม ประกอบด้วยศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรสถานศึกษา และกรอบสาระการเรียนรู้ที่พัฒนาโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและภูมิภาค ตลอดจนข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานภาพของสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ และกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มีการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา การบูรณาการภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้ การบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ การบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีของผู้เรียน ประเมินผลการใช้หลักสูตร และปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและท้องถิ่น เกียรติแก่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด

ปวีณา ปุทธิจักร์ (2564, น. 14) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลง จากหลักสูตรการสอนแบบเดิมให้ดีขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและท้องถิ่น เกิดผลดีแก่ผู้เรียนและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างสูงสุด มีการวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร

ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, น. 8) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลายมีการวัดผลการเรียน มีการนิเทศการเรียนการสอนของครู และส่งเสริม สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ทางการศึกษาและเผยแพร่ผลงานการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ

พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560, น. 12) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการมีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการ อยู่เสมอ กำกับติดตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามความสอดคล้องของหลักสูตร มีการประเมินผลตามมาตรฐานทางวิชาการ

วรรณกร โขมขุนทด (2562, น. 6) ได้ให้ความหมายว่า การจัดการหลักสูตร หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรร่วมดำเนินการรวมทั้งการวางแผนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร การใช้หลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

สรุปได้ว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบ การกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา การปรับปรุง การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร กำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการดำเนินงานวิชาการกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ การใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลาย สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาและเติมเต็มความรู้ ทักษะตามความต้องการของผู้เรียน

ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564, น. 17) ได้ให้ความหมายว่า สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ หมายถึง การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมสำคัญในการปฏิบัติงาน และเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา และระหว่างบุคคลต่อบุคคลในสถานศึกษา และส่งผลไปถึงความรู้สึกของบุคคลในสถานศึกษา บรรยากาศขององค์กร บรรยากาศที่ดีจะทำให้การทำงานของบุคลากรบรรลุจุดมุ่งหมายสำคัญที่ต้องการ สิ่งสำคัญที่สุดที่ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ในสถานศึกษา คือ การสร้างสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา หลักการจัดการอาคารสถานที่ และการจัดสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม ประกอบด้วย การแบ่งสัดส่วนพื้นที่ของกิจกรรมต่างๆในสถาบันการศึกษาอย่างชัดเจน มีการส่งเสริมบรรยากาศ และวัฒนธรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน เมื่อบรรยากาศของสถานศึกษาเป็นบรรยากาศที่ดีแสดงว่า เห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จได้

ปวีณา ปุทธิจักร์ (2564, น. 14) ได้ให้ความหมายว่า การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ให้บรรลุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการปรับปรุงสถานที่ให้เป็นปัจจุบัน ส่งเสริมให้บุคลากรมีพฤติกรรมในการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบด้วย การสร้างแรงจูงใจการ สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้และพัฒนาตัวเอง ให้ความมั่นคงปลอดภัยและการพัฒนาสภาพแวดล้อม

ชญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559, น. 8) ได้ให้ความหมายว่า การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ หมายถึงความสามารถของผู้บริหารให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้แหล่งเรียนรู้ มีการเยี่ยมชั้นเรียน มีการควบคุมเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมให้เกิดสิ่งจูงใจให้กับครู การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพและการพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ

ปิยธิดา ทาปลัด (2561, น. 10) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงบทบาทกระตุ้นและพัฒนาในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการเป็นพฤติกรรมหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ โดยส่งผลต่อการดำเนินงานของบุคลากร มีการปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น มีกิจกรรมทางวิชาการ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากร เป็นแรงกระตุ้นที่ทำงานอย่างมีความสุข ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560, น. 12) ได้ให้ความหมายว่า การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีการส่งเสริมบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ สร้างสิ่งแวดล้อมบรรยากาศที่เป็นระเบียบปลอดภัย และใช้ข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนของครู

สรพรเพชญ ไตรรงค์ (2564, น. 15) ได้ให้ความหมายว่า การจัดบรรยากาศที่ส่งเสริมทางวิชาการ หมายถึง การจัดสภาพบรรยากาศ การเสริมสร้างวัฒนธรรมและกำลังใจในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความคิดและสะท้อนผลงานการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน การสร้างวัฒนธรรมที่มุ่งการเรียนรู้ และการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้ผู้เรียน

วรรณกร โขมขุนทด (2562, น. 7) ได้ให้ความหมายว่า การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารให้การส่งเสริมสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การเอื้อให้มีทรัพยากรและการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และสนับสนุนให้ผู้สอนสร้างแรงจูงใจและสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่พัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

เศรษฐพงษ์ นันถิวงศ์ (2563, น. 5) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สมควร ชุมชอบ (2560, น. 10) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการส่งเสริมบรรยากาศในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในด้านฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการในการส่งเสริมและกระตุ้นในการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ทางการจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน จัดสภาพห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โต๊ะ เก้าอี้ ให้เอื้ออำนวย ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นบรรทัดฐานและเจตคติของบุคลากร มีการควบคุมการใช้เวลาในการเรียนการสอน การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครูการสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้อ การใช้เทคนิคการบริหารงานแบบกัลยาณมิตรและยึดหลักประชาธิปไตย การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพโดยการจัดการให้มีการฝึกอบรม ช่วยเหลือครูสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้ การให้รางวัล

และการยอมรับนักเรียน ในการที่จะเป็นที่ยอมรับของห้องเรียนและในโรงเรียน เพื่อประโยชน์สูงสุดให้เกิดขึ้นแก่ครูและนักเรียน ส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถทางด้านวิชาการ เพื่อเข้าร่วมแข่งขันทักษะวิชาการ

สรุปได้ว่า ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การเอื้อให้มีทรัพยากรและการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย กระตุ้นในการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดและสะท้อนผลงานการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน สร้างวัฒนธรรมที่มุ่งการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้แก่ครูและนักเรียน และใช้ข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อสะท้อนผลการปฏิบัติการสอนของครู

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

สมควร ชุมชอบ (2560, น. 9) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำด้านวิชาการด้านการนิเทศ คือ การแสดงบทบาทของผู้บริหารในด้านที่ผู้บริหารจะมีการให้ความช่วยเหลือครูผู้สอน ในการปรับปรุงเรื่องการจัดการเรียนการสอน โดยมีรูปแบบการนิเทศและคลินิก มีการประชุมครู ก่อนการสังเกตการณ์สอนในห้องเรียน มีการอธิบายผลการสังเกต การประชุมนิเทศ มีการเยี่ยมเยียนอย่างไม่เป็นทางการ ให้การสนับสนุนด้านการสอน ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศ และการประเมินผล มีการแต่งตั้งคณะทำงาน อบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร จัดให้มีการวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา การทำเอกสารหลักสูตร คู่มือครู ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน ในการพัฒนา ส่งเสริมการศึกษาดูงานด้านการนิเทศของสถานศึกษาที่ได้มาตรฐาน เป็นผู้นำ ในการสร้างหลักสูตรใหม่ๆ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในหลักสูตรและการสอน

ปิยธิดา ทาปลัด (2561, น. 11) ได้ให้ความหมายว่า ด้านนิเทศการสอน หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการแนะนำการชี้แจง การบริการ การร่วมมือ การปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ในการที่จะส่งเสริมให้ครูปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เกิดความร่วมมือเพื่อปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

วรรณกร โขมขุนทด (2562, น. 7) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการสอน หมายถึง การกำกับ ติดตาม เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนโดยผู้บริหารสถานศึกษาชี้แนะและดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรและคุณภาพมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

เศรษฐพงษ์ นันภิวงศ์ (2563, น. 5) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการนิเทศ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการแนะนำ ให้คำปรึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูอาจารย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลักให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา

สุริยา วงษ์ตา (2563, น. 8) ได้ให้ความหมายว่า ด้านการนิเทศภายใน หมายถึง ความพยายามทุกสิ่งทุกอย่างของผู้ที่อยู่ในโรงเรียน ตั้งแต่ผู้บริหารลงไปโนอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดีขึ้น ทำให้เกิดการเพิ่มพลังในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งให้ครูเกิดความก้าวหน้าในวิชาชีพและก่อให้เกิดผลในขั้นสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศภายในโรงเรียนเป็นการจัดการนิเทศการศึกษาโดยบุคลากรในโรงเรียน ผู้นิเทศจะได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าหมวด หรือหัวหน้าสายวิชา และหัวหน้าฝ่ายต่างๆที่โรงเรียนคัดเลือกและแต่งตั้งขึ้น

ปวีณา ปุทธิจักร์ (2564, น. 14) ได้ให้ความหมายว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการ กิจกรรม หรือความพยายามบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดหมายของการศึกษา

สรุปได้ว่า ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอน ในการจัดการเรียนการสอน การบริการ การร่วมมือ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล การติดตามและประเมินผล คุณภาพผู้เรียนและนำผลการประเมินผู้เรียนไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนางาน ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรและคุณภาพมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปวีณา ปุทธิจักร์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวม ไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน และจำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 5) ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 6) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการพัฒนานักเรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร มีอำนาจพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอำนาจพยากรณ์การบริหารงานวิชาการร้อยละ 64.40 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ $+ - .23458$ 7) แนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียน การสอน ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน วางแผนเตรียมความพร้อมให้ครูในการนำ หลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) การพัฒนานักเรียน ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และส่งเสริมให้ครูนำเสนอพัฒนาการเรียนรู้อของนักเรียน มีการดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักเรียน ร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน 3) การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ควรมีการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ ของโรงเรียน 4) การนิเทศการศึกษา ต้องสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูและบุคลากรจัดอบรม เพื่อให้เกิดทักษะแก่บุคลากรในสถานศึกษา

ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนครเขต 1 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ และจำแนกตามอำเภอที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน 4) ประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพประสบการณ์ในการทำงานและอำเภอที่ตั้งอยู่ โดยรวม ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 5) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 6) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ได้แก่ ด้านการพัฒนา

หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านการพัฒนาครูและบุคลากรด้านวิชาการ และด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 7) แนวทางการยกระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ดังนี้ 7.1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้มีความรู้ทางด้านวิชาการ มีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง จัดทำทำหลักสูตรสถานศึกษา และนำหลักสูตรไปใช้ 7.2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีแผนในการพัฒนาครูและบุคลากรด้านวิชาการที่ชัดเจน ที่ทำให้ครูพัฒนาตนเองเช่น การประชุม อบรม และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 7.3) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณธรรม และจริยธรรมและ 7.4) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ทั้งทางด้านกายภาพและจิตวิทยา

ปิยธิดา ทาปลัด (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวพยากรณ์การบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 คือ ด้านการนิเทศ (X2) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 89.70 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 80.50 โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนั้นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $Y = 0.598 + 0.458(X2) + 0.396(X4)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.521(Z2) + 0.420(Z4)$

ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน คือ ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา และด้านการพัฒนานักเรียน ส่วนด้านการพัฒนาครูอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 โดยรวมอยู่ใน

ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านการบริการวิชาการแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) สมการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ได้แก่ การพัฒนาครู มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยสร้างเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $Y = 2.073 + 0.504(X4)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $Z = 0.586 (X4)$

ธิดารักษ์ โมเล็ก (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือ การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ การนิเทศ และการประเมินผลด้านการสอน การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร การควบคุมเวลาในการสอน การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 2) คุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลในสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือ ล้ำหน้าทางความคิด เป็นเลิศทางวิชาการ สื่อสารสองภาษา ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับคุณลักษณะผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในลักษณะคล้ายตามกัน

ภัสรา ชูเสน (2558) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 4 จำแนกตามประเภทขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ไทพนา ป้อมหิน (2562) ได้ศึกษาระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เกี่ยวกับประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่า 1) ระดับปัจจัยในการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบปัจจัยการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ผลการเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) ปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลการบริหาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.93$) 4) ปัจจัยการบริหารงานวิชาการสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยมี อำนาจพยากรณ์ 90.50 และมีค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ± 1.08 ดังที่ เศรษฐพงษ์ นันท์วิวงศ์ (2563) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขต ดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมเฉลี่ยและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด คือ ด้านการวางแผน รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านความรู้ ความสามารถ, ด้านการ ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการนิเทศ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา รวมเฉลี่ยและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรวมสูงสุด คือ ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อศึกษา 3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผล

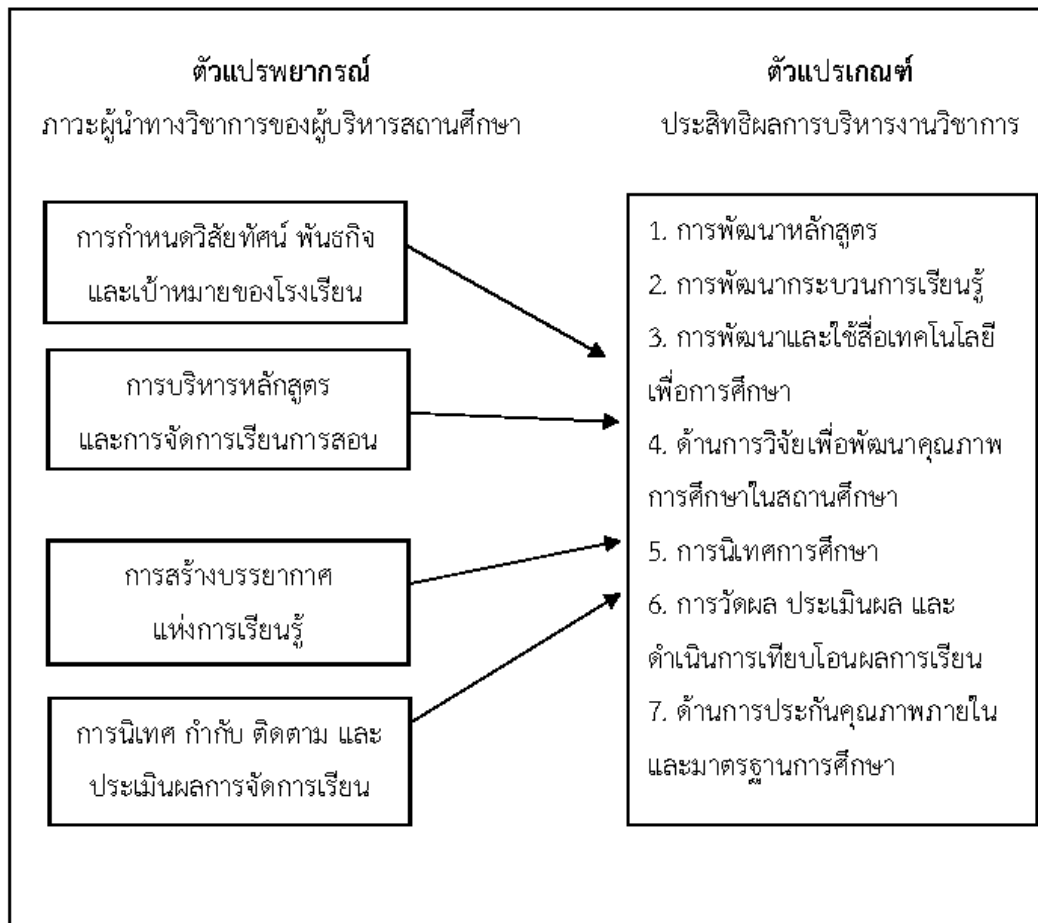
การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ($r = 0.816^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และจำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 5) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 6) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการพัฒนานักเรียน และด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ร้อยละ 64.40 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ± 23.458 7) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางกำหนด จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน วางแผนเตรียมความพร้อมให้กับครูในการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน 2) การพัฒนานักเรียน ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และส่งเสริมให้ครูนำเสนอพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน มีการดำเนินการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน 3) การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ควรมีการสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ของโรงเรียน 4) การนิเทศการศึกษาต้องสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูและบุคลากร จัดอบรมเพื่อให้เกิดทักษะแก่บุคลากรในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 2) ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และ 4) ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (ปวีณา บุทธิจักร, 2564; ชลนิชา ศิลาพงษ์, 2564; วรณกร โชมขุนทด, 2562; พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ, 2560; ัญญลักษณ์ ผาภูมิ, 2559) และสังเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ได้องค์ประกอบจำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การนิเทศการศึกษา 6) การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และ 7) การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา (ไทพนา ป้อมหิน, 2562; สาลิตา เรียนทัพ, 2560; สมรรถนะชัย เรื่องตั้งญาณ, 2562; เศรษฐพงศ์ นันภิวงค์, 2563) ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. **ประชากร** ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 64 คน ครู 444 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 508 คน

2. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 226 คน มีขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มแบบแบ่งชั้นตามตำแหน่งหน้าที่เป็น 2 ชั้น คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู
2. สุ่มผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดสัดส่วนโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 100 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด 64 คน
3. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ของครูในแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 162 คน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร
สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ผู้ให้ข้อมูล	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน	รวม	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูผู้สอน	รวม
อำเภอตำบลชัย	44	293	337	44	106	150
อำเภอภูเรือ	13	97	110	13	36	49
อำเภอนาแห้ว	7	54	61	7	20	27
รวม	64	444	508	64	162	226

ที่มา: ข้อมูลจากระบบ EMIS ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2565

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยคำถามจำนวน 31 ข้อ แยกเป็นด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน จำนวน 8 ข้อ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน จำนวน 9 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดความหมาย ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการระดับมาก
- 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อย

1 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ประกอบด้วยคำถามจำนวน 44 ข้อ แยกเป็นด้านการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จำนวน 6 ข้อ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จำนวน 5 ข้อ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำนวน 5 ข้อ ด้านการนิเทศการศึกษา จำนวน 6 ข้อ ด้านการวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน จำนวน 8 ข้อ ด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา จำนวน 9 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งกำหนดความหมาย ดังต่อไปนี้

5 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับมาก

3 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนปานกลาง

2 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับน้อย

1 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับน้อยที่สุด

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2. กำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือในการวิจัย แนวคิด ทฤษฎี เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สร้างข้อคำถามแล้วนำมาเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและรับการเสนอแนะเพื่อแก้ไขให้เหมาะสม

3. กำหนดกรอบการสร้างเครื่องมือในการวิจัย แนวคิด ทฤษฎี เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

4. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยง (Reliability) ประกอบด้วย

5.1 รองศาสตราจารย์ อธิศักดิ์ อู๋ไมยอติไชย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สติรพร เชาร์นชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร วิจัย และพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

5.3 นายนิสิต สายโยค รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

นำผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ ใช้สูตรค่า IOC (Index of item objective congruence) โดยกำหนดค่าคะแนน ดังนี้

+1 เมื่อแน่ใจว่า แบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

0 เมื่อไม่แน่ใจว่า แบบสอบถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

-1 เมื่อแน่ใจว่า แบบสอบถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป มาเป็นข้อคำถาม ได้ค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) เท่ากับ 1.00 (แสดงผลการวิเคราะห์ใน ภาคผนวก ค)

6. นำเครื่องมือที่ได้รับการตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จำนวน 30 คน และคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของของตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัว เท่ากับ .96, .97, .93, .96 และค่าความเที่ยงของตัวแปรเกณฑ์ เท่ากับ .97 ซึ่งผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์ แสดงดัง ตาราง 4

ตาราง 4 แสดงตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์

ตัวแปร	ค่าดัชนีความสอดคล้อง ของแบบสอบถาม IOC	ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย ของโรงเรียน (X1)	1.00	0.96
ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการ สอน (X2)	1.00	0.97
ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3)	1.00	0.93
ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการ จัดการเรียนการสอน (X4)	1.00	0.96
ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y)	1.00	0.97

7. นำเครื่องมือที่ได้ทดลองใช้มาแล้วประมวลผลเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งและจัดเตรียมเครื่องมือที่สมบูรณ์เพื่อนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 226 ฉบับ แนบหนังสือส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและส่งผ่าน Google form
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 คืนด้วยตนเอง และได้รับคืน จำนวน 226ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาดำเนินการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้
  - 4.51 – 5.00 หมายถึง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา/ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 3.51 – 4.50 หมายถึง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา/ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา/ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา/ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา/ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Bartz, 1999, อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2560) ดังนี้
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.81 หรือสูงกว่า หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.61 – 0.80 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.41 – 0.60 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.21 – 0.40 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.20 หรือต่ำกว่า หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

4. วิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ ค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor: VIF ด้วยเกณฑ์ค่า Tolerance ต้องไม่น้อยกว่า 0.1 และค่า VIF ต้องไม่เกิน 10 (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2556)

5. วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product correlation Coefficient) และแปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

2. ผลการสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์แทนความหมายของตัวแปรและค่าสถิติต่างๆ ดังนี้

X_1	แทน	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน
X_2	แทน	การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน
X_3	แทน	การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้
X_4	แทน	การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

Y	แทน	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	ค่าอำนาจการพยากรณ์
SE_{est}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-distribution
b	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
$\hat{Y}$	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 3 ในรูปคะแนนดิบ
$\hat{Z}_y$	แทน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 5 แสดงการวิเคราะห์ ความถี่ ร้อยละ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	64	28.30
1.2 ครู	162	71.70
รวม	226	100
2. ประสบการณ์ทำงาน		
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี	50	22.10
2.2 10 – 20 ปี	49	21.70
2.3 21 – 30 ปี	51	22.60
2.4 31 ปี ขึ้นไป	76	33.60
รวม	226	100
3. ที่ตั้งของสถานศึกษา		
อำเภอด่านซ้าย	150	66.40
อำเภอภูเรือ	49	21.70
อำเภอนาแห้ว	27	11.90
รวม	226	100

จากตาราง 5 แสดงข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา 64 คน คิดเป็นร้อยละ 28.30 และมีตำแหน่งครู 162 คน คิดเป็นร้อยละ 71.70 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์ทำงานที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ได้แก่ ประสบการณ์ 31 ปีขึ้นไป จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมา ประสบการณ์ 21-30 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 22.60 ประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 50 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 22.10 และประสบการณ์ 10 - 20 ปี จำนวน 49 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 21.70 ตามลำดับ จำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่าอำเภอที่มีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคืออำเภอด่านซ้าย จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 66.40 รองลงมา

อำเภอ ภูเรือ จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 21.70 และอำเภอนาแห้ว จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 11.90 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ในภาพรวม

ด้านที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของ โรงเรียน (X1)	4.54	0.44	มากที่สุด	4
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X2)	4.58	0.46	มากที่สุด	2
3	ด้านการสร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ (X3)	4.63	0.49	มากที่สุด	1
4	ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัด การเรียนการสอน (X4)	4.55	0.48	มากที่สุด	3

จากตาราง 6 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63) รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X2) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.58) ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) เรียงตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X1) อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล
 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X1)

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ การเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน	4.59	0.57	มากที่สุด	3
2	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ สถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย	4.55	0.57	มากที่สุด	4
3	ผู้บริหารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาให้แก่ครู	4.51	0.55	มากที่สุด	5
4	ผู้บริหารกำหนดพันธกิจของโรงเรียนโรงเรียน ให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้มากกว่า งานอื่น	4.49	0.57	มาก	7
5	ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ของสถานศึกษาในระดับสูง	4.46	0.55	มาก	8
6	ผู้บริหารมุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน เป็นหลัก	4.65	0.50	มากที่สุด	1
7	ผู้บริหารมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ ตามมาตรฐานการศึกษา	4.60	0.52	มากที่สุด	2
8	ผู้บริหาร กำกับ ติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.51	0.56	มากที่สุด	6
รวมเฉลี่ย		4.54	0.44		

จากตาราง 7 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X1) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.46 – 4.65 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 6 ผู้บริหารมุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนเป็นหลัก ($\bar{X}$ = 4.65) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 7 ผู้บริหารมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.60$) และพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหาร กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาการของสถานศึกษาในระดับสูง ($\bar{X} = 4.46$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X2)

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับ ที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ผู้บริหารมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.53	0.55	มากที่สุด	8
2	ผู้บริหารกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา อย่างชัดเจน	4.56	0.53	มากที่สุด	7
3	ผู้บริหารบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบให้เกิด การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.51	0.57	มากที่สุด	9
4	ผู้บริหารร่วมวางแผนการดำเนินงานวิชาการ กับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง	4.57	0.57	มากที่สุด	5
5	ผู้บริหารจัดระบบ โครงสร้างการทำงานและบทบาท หน้าที่ของครูอย่างชัดเจน	4.65	0.54	มากที่สุด	1
6	ผู้บริหารกำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการ สอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการอย่าง ต่อเนื่อง	4.59	0.57	มากที่สุด	4
7	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้วิธีการสอน และสื่อที่หลากหลาย	4.62	0.56	มากที่สุด	3
8	ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาและเติมเต็มความรู้ ทักษะตาม ความต้องการของผู้เรียน	4.63	0.55	มากที่สุด	2
9	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม ทางวิชาการและการจัดการเรียนการสอนของ สถานศึกษา	4.57	0.60	มากที่สุด	6
รวม		4.58	0.46	มากที่สุด	

จากตาราง 8 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X2) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 4.65 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารจัดระบบ โครงสร้างการทำงานและบทบาทหน้าที่ของครูอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 8 ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาและเติมเต็มความรู้ ทักษะตามความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.63$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบให้เกิดการนำหลักสูตรไปใช้ อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.51$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3)

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน	4.67	0.52	มากที่สุด	1
2	ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรและจัดหาแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย	4.59	0.57	มากที่สุด	5
3	ผู้บริหารกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.65	0.56	มากที่สุด	2
4	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสะท้อนผลงาน การสร้างและรักษา ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน	4.62	0.57	มากที่สุด	4
5	ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้กับ ครูที่เอาใจใส่ผู้เรียน	4.63	0.59	มากที่สุด	3
รวม		4.63	0.49	มากที่สุด	

จากตาราง 9 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.59 - 4.67 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรต่างๆในการพัฒนาการเรียนการสอน ($\bar{X}$ = 4.67) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X}$ = 4.65) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารจัดหาทรัพยากร และจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ($\bar{X}$ = 4.59)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4)

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ผู้บริหารกระตุ้นและจูงใจครู ในการนิเทศ ภายในสถานศึกษา	4.52	0.56	มากที่สุด	7
2	ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียน การสอนของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง	4.50	0.59	มาก	8
3	ผู้บริหาร ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และให้การ ช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ	4.55	0.58	มากที่สุด	6
4	ผู้บริหาร ให้ความร่วมมือและให้บริการ ในการ ปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ดีขึ้น	4.60	0.58	มากที่สุด	1
5	ผู้บริหารกำกับ ติดตามให้ครูนำแผนงานวิชาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติจริง	4.57	0.55	มากที่สุด	3
6	ผู้บริหารให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในด้านการนิเทศ และการประเมินผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ	4.50	0.59	มากที่สุด	9
7	ผู้บริหารติดตามและประเมินผลคุณภาพผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง	4.55	0.56	มากที่สุด	5
8	สถานศึกษานำผลการประเมินผู้เรียนไปใช้กำหนด แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง	4.56	0.52	มากที่สุด	4

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
9	การนิเทศ ติดตามและประเมินผลของผู้บริหารทำให้บรรลุเป้าหมายและคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	4.58	0.54	มากที่สุด	2
	รวม	4.55	0.48		-

จากตาราง 10 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน (X4) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 4.60 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหาร ให้ความร่วมมือ และให้บริการ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ($\bar{X}$ = 4.60) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 9 การนิเทศ ติดตามและประเมินผลของผู้บริหารทำให้บรรลุเป้าหมายและคุณภาพตามที่หลักสูตร กำหนดไว้ ($\bar{X}$ = 4.58) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 6 ผู้บริหารให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู ในด้านการนิเทศและการประเมินผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.50)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ในภาพรวม

ด้านที่	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา (Y)	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.62	0.41	มากที่สุด	1
2	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.57	0.41	มากที่สุด	5
3	ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.59	0.41	มากที่สุด	4
4	ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.41	0.49	มาก	7
5	ด้านการนิเทศการศึกษา	4.54	0.43	มากที่สุด	6

ด้านที่	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา (Y)	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
6	ด้านการวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.61	0.41	มากที่สุด	2
7	ด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา	4.60	0.42	มากที่สุด	3
รวม		3.90	0.31	มาก	

จากตาราง 11 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.62) รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61) ด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57) ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.54) เรียงตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41)

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูล ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลยเขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	4.67	0.49	มากที่สุด	2
2	สถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนครบทุก สาระวิชา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน	4.67	0.48	มากที่สุด	1

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
3	สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและกำหนดการวัดและประเมินผลอยู่เสมอ	4.57	0.52	มากที่สุด	5
4	สถานศึกษานิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.60	0.53	มากที่สุด	4
5	สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ	4.60	0.51	มากที่สุด	3
รวม		4.62	0.41	มากที่สุด	

จากตาราง 12 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.57 - 4.67 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 2 สถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนครบทุกสาระวิชา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ($\bar{X} = 4.67$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและกำหนดการวัดและประเมินผลอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.57$)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและใช้ได้จริง	4.61	0.51	มากที่สุด	2
2	ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบ active learning	4.55	0.51	มากที่สุด	5
3	สถานศึกษามีครูแกนนำด้านการจัดการเรียนรู้แบบ active learning	4.46	0.55	มาก	6
4	ครูสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสนใจของผู้เรียน	4.60	0.49	มากที่สุด	3

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
5	ครูสามารถใช้ผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตน	4.61	0.50	มากที่สุด	1
6	ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาให้ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะ active learning	4.57	0.54	มากที่สุด	4
รวม		4.57	0.41	มากที่สุด	

จากตาราง 12 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.57) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.46 - 4.61 เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5 ครูสามารถใช้ผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตน ($\bar{X}$ = 4.61) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและใช้ได้จริง ($\bar{X}$ = 4.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 สถานศึกษามีครูแกนนำด้านการจัดการเรียนรู้แบบ active learning ($\bar{X}$ = 4.46)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	ครูพัฒนา จัดทำ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาที่ทันสมัยอยู่เสมอ	4.57	0.49	มากที่สุด	3
2	ครูมีสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการใช้และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ	4.57	0.50	มากที่สุด	4
3	ครูมีเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาผู้เรียน	4.61	0.48	มากที่สุด	2
4	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้ และการใช้สื่อการเรียนรู้	4.64	0.50	มากที่สุด	1

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
5	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยี ของครูที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป	4.55	0.53	มากที่สุด	5
รวม		4.59	0.41	มากที่สุด	

จากตาราง 14 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.59) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.55 - 4.64 เมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้ และการใช้สื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.64) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ครูมีเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนา การจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X}$ = 4.61) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีของครูที่เหมาะสม กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ($\bar{X}$ = 4.55)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษาวิเคราะห์ วิจัยด้านการบริหารจัดการ คุณภาพงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง	4.44	0.54	มาก	2
2	ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	4.42	0.56	มาก	4
3	ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาใช้ปรับปรุง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ อย่างต่อเนื่อง	4.46	0.55	มาก	1
4	ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพ	4.42	0.53	มาก	3

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
5	สถานศึกษาเผยแพร่ผลการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครูและผู้ที่สนใจ	4.31	0.59	มาก	5
รวม		4.41	0.49	มาก	

จากตาราง 15 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.31 - 4.46 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 3 ครุ นำผลการทำวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษาวิเคราะห์ วิจัยด้านการบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.44$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 สถานศึกษาเผยแพร่ผลการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้แก่ครูและผู้ที่สนใจ ($\bar{X} = 4.31$)

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษานิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	4.53	0.52	มากที่สุด	4
2	สถานศึกษามีระบบการนิเทศภายในที่เน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาครูควบคู่กัน	4.53	0.51	มากที่สุด	3
3	สถานศึกษานิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศแบบร่วมมือกันและช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร	4.61	0.50	มากที่สุด	1
4	สถานศึกษานิเทศภายในโดยใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสม	4.57	0.51	มากที่สุด	2

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
5	ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง	4.52	0.50	มากที่สุด	5
6	สถานศึกษาสรุป และรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในประจำปีอย่างต่อเนื่อง	4.50	0.53	มาก	6
รวม		4.54	0.43	มากที่สุด	

จากตาราง 16 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 4.61 เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 3 สถานศึกษานิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศแบบร่วมมือกัน และช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 4 สถานศึกษานิเทศภายใน โดยใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.57$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 6 สถานศึกษาสรุป และรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในประจำปีอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.50$)

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษาจัดทำระเบียบการวัดผล ประเมินผล ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.61	0.48	มากที่สุด	4
2	สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน	4.59	0.50	มากที่สุด	7
3	ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	4.63	0.48	มากที่สุด	2
4	ครูมีมาตรฐานการวัดผล ประเมินผลที่ชัดเจน เหมาะสมกับรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ	4.61	0.48	มากที่สุด	5

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
5	ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	4.55	0.50	มากที่สุด	8
6	ครูปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ	4.62	0.48	มากที่สุด	3
7	ครูติดตาม ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ	4.65	0.47	มากที่สุด	1
8	สถานศึกษาเทียบโอนความรู้ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด	4.60	0.51	มากที่สุด	6
รวม		4.61	0.41	มากที่สุด	

จากตาราง 17 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.55 - 4.65 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 7 ครูติดตาม ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.65) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.63) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ($\bar{X}$ = 4.55)

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมาย และวิเคราะห์
ข้อมูลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ข้อ	ตัวแปรสังเกตได้/ ข้อคำถาม	(n=226)		แปลผล	อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน	4.64	0.47	มากที่สุด	1
2	สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมาย ความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐาน การศึกษาแห่งชาติ	4.63	0.49	มากที่สุด	2
3	สถานศึกษาติดตามและตรวจสอบคุณภาพ การจัดการศึกษา ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.61	0.49	มากที่สุด	5
4	สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพให้บรรลุ ตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา	4.58	0.50	มากที่สุด	7
5	สถานศึกษามีระบบและกลไกประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท	4.62	0.48	มากที่สุด	3
6	สถานศึกษาจัดทำแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพ ภายในที่มีประสิทธิภาพ	4.56	0.49	มากที่สุด	8
7	สถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษา	4.62	0.48	มากที่สุด	4
8	ครูประเมินผลการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับ มาตรฐานการศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด ครูนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมิน	4.58	0.49	มากที่สุด	6
9	การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษามาพัฒนา ตนเองอย่างต่อเนื่อง	4.53	0.50	มากที่สุด	9
รวม		4.60	0.42	มากที่สุด	

จากตาราง 18 พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.60) มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.56 - 4.64 เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.64) รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ($\bar{X}$ = 4.63) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 9 ครุณาข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษามาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}$ = 4.53)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product correlation Coefficient) และแปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตาราง 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y
X1	1.000				
X2	0.820**	1.000			
X3	0.754**	0.830**	1.000		
X4	0.827**	0.853**	0.810**	1.000	
Y	0.628**	0.655**	0.580**	0.713**	1.000

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 19 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.580 - 0.713 และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด ได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

($r_{xy}=0.713$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ($r_{xy}=0.655$) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ($r_{xy}=0.628$) และต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ($r_{xy}=0.580$) ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4) ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X1) มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง และด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3) มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.580 - 0.713 ซึ่งตัวแปรพยากรณ์แต่ละคู่ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูงและปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ ด้วยค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor: VIF เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรพยากรณ์ แต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน และไม่เกิดภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity)

ตาราง 20 แสดงผลการวิเคราะห์ความเป็นอิสระของตัวแปรพยากรณ์ ค่าสถิติ Tolerance และ Variance Inflation Factor: VIF

ที่	ตัวแปรพยากรณ์	Collinearity Statistics	
		Tolerance	VIF
1	ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	.265	3.770
2	ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	.194	5.154
3	ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้	.270	3.699
4	ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน	.204	4.895

จากตาราง 20 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว มีค่า Tolerance ต่ำสุด คือ 0.194 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่ต้องไม่น้อยกว่า 0.1 และค่า VIF มีค่าระหว่าง 3.699 – 5.154 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 10 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวมีความเป็นอิสระต่อกัน จึงไม่เกิดภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity) ดังนั้น ข้อมูลดังกล่าวสามารถนำไปวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณได้

2. ผลการผลการสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 การค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการ

ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้ตัวแปรทุกตัวร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ดังตารางที่ 21

ตาราง 21 แสดงผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ตัวแปรพยากรณ์	b	SEb	β	t	Sig.
ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4)	.428	.079	.560	5.430	.000
R	=		.721		
R ²	=		.519		
R ² adj	=		.511		
SE _{est}	=	.25724			
F	=	59.674			
a	=	1.951			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 21 พบว่า ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ตัว ได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .721 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) = .560 ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a) = 1.951 มีอำนาจพยากรณ์ (R²) ได้ร้อยละ 50.19 มีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.257 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.951 + 0.428 (X4)$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.560 (X4)$$

บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มีจุดมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ทำนายประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2565 ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 64 คน ครู 444 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 508 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 226 คน มีขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มแบบแบ่งชั้นตามตำแหน่งหน้าที่เป็น 2 ชั้น คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู
2. สุ่มผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กำหนดสัดส่วนโดยใช้เกณฑ์ ร้อยละ 100 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด 64 คน
3. ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ของครูในแต่ละอำเภอ ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 162 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 1 ฉบับ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากตำราเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษานำมาประมวลสร้างเป็นแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ ได้แก่ ข้อมูลตำแหน่งหน้าที่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน อำเภอที่สถานศึกษา ตั้งอยู่

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วยคำถามภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์สร้างขึ้น ประกอบด้วยคำถาม ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และด้านกรนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ของแบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .98 โดยค่าความเที่ยงของตัวแปรพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัว เท่ากับ .96, .97, .93, .96

ตอนที่ 3 แบบสอบถาม ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์สร้างขึ้น ประกอบด้วยคำถาม แยกเป็นด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน และด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ของแบบสอบถามประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเท่ากับ .97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 226 ฉบับ แนบหนังสือส่งไปยังผู้บริหารโรงเรียนต่าง ๆ โดยไปส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและจัดส่ง Google form และได้รับคืน จำนวน 226 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ (Frequency) การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product correlation Coefficient) และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จังหวัดเลย สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (X)

ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3) รองลงมาได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X2) ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4) เรียงตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X1) และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน สรุปผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 6 ผู้บริหารมุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนเป็นหลัก รองลงมา ได้แก่ ข้อ 7 ผู้บริหารมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา และพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาการของสถานศึกษาในระดับสูง

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารจัดการระบบโครงสร้างการทำงานและบทบาทหน้าที่ของครูอย่างชัดเจน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 8 ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาและเติมเต็มความรู้ ทักษะตามความต้องการของผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบให้เกิดการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 1 ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรต่างๆในการพัฒนาการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ผู้บริหารกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 2 ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรและจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารให้ความร่วมมือและให้บริการ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ดีขึ้น รองลงมา ได้แก่ ข้อ 9 การนิเทศ ติดตามและประเมินผลของผู้บริหารทำให้บรรลุเป้าหมาย และคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 6 ผู้บริหารให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในด้านการนิเทศและการประเมินผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y)

ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา เรียงตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน สรุปผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 2 สถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนครบทุกสาระวิชา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและกำหนดการวัดและประเมินผลอยู่เสมอ

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อ 5 ครูสามารถใช้ผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและใช้ได้จริง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 3 สถานศึกษามีครูแกนนำด้านการจัดการเรียนรู้แบบ active learning

2.3 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 4 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้และการใช้สื่อการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ครูมีเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีของครูที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 3 ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาใช้ปรับปรุงการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ อย่างต่อเนื่อง รองลงมา ได้แก่ ข้อ 1 สถานศึกษาวิเคราะห์ วิจัยด้านการบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการอย่างต่อเนื่องและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 สถานศึกษาเผยแพร่ผลการทำวิจัยในชั้นเรียนให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.5 ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ข้อ 3 สถานศึกษานิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศแบบร่วมมือกันและช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร รองลงมา ได้แก่ ข้อ 4 สถานศึกษานิเทศภายในโดยใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 6 สถานศึกษาสรุป และรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในประจำปีอย่างต่อเนื่อง

2.6 ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ข้อ 7 ครูติดตาม ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงและมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ รองลงมา ได้แก่ ข้อ 3 ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 5 ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

2.7 ด้านการประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ข้อ 1 สถานศึกษามีระบบ

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน รองลงมา ได้แก่ ข้อ 2 สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ข้อ 9 ครุณาข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษามาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product correlation Coefficient)

แปลความหมายของระดับความสัมพันธ์ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จังหวัดเลย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' Product correlation Coefficient) มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.580 - 0.713 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า เมื่อพิจารณาที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน และต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้

4. ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ

ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ถดถอยพหุคูณแบบปกติของของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จังหวัดเลย อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ตัว ได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4) ส่งผลประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) = .721 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) = .560 และมีค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a) = 1.951 มีอำนาจพยากรณ์ (R^2) ได้ร้อยละ 50.19 มีค่าความคาดเคลื่อนมาตรฐาน เท่ากับ 0.257 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.951 + 0.428 (X4)$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = 0.560 (X4)$$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จังหวัดเลย สามารถนำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จังหวัดเลย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และภารกิจในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา กับครูและบุคลากรทางการศึกษา สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา ให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ มุ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา มุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนเป็นหลัก กำกับ ติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ธรรมนูญฯ ภาควิชา (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ กับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจ ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ธีตารักษ์ โมเล็ก (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบการกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา การปรับปรุง การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการดำเนินงานวิชาการกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ การใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลาย การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาและเติมเต็มความรู้ ทักษะตามความต้องการของผู้เรียน

สอดคล้องกับ ธัญญลักษณ์ ภาภูมิ (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการ กับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน วิชาการ และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนา หลักสูตรและจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียน การสอน การเอื้อให้มีทรัพยากรและการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย กระตุ้นในการจัดกิจกรรม ที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนผลงานการสร้าง และรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน สร้างวัฒนธรรมที่มุ่งการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจ และขวัญกำลังใจให้แก่ครูและนักเรียน และใช้ข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเพื่อสะท้อนผลการ ปฏิบัติการสอนของครู สอดคล้องกับ ธัญญลักษณ์ ภาภูมิ (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ดเขต 1 โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ชลนิชา ศิลาพงษ์ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการ นิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา ให้คำปรึกษา

เสนอแนะให้การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน การบริการ การร่วมมือ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล การติดตามและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนและนำผลการประเมินผู้เรียนไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนางาน ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรและคุณภาพมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ สอดคล้องกับ ภัศรา ชูเสน (2558) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการสอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ ชิดารักษ์ โมเล็ก (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จังหวัดเลย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจาก สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จำนวน 107 โรงเรียน มีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการบริหารจัดการงาน บริหารวิชาการเป็นอย่างดี ทำให้สามารถบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ สอดคล้องกับ ปวีณา ปุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 พบว่า ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ (2559) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จังหวัดเลย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์

ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 3 มีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับสูงมาก ได้แก่ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง และด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ระหว่าง 0.580 - 0.713 เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องกำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน ให้การบริการ การร่วมมือ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล ติดตามและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนและนำผลการประเมินผู้เรียนไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนางาน ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรและคุณภาพมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ สอดคล้องกับ ปิยธิดา ทาปลัด (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวม มีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับสูง คือ ด้านการนิเทศ และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษายังมีอิทธิพลไม่มากพอที่จะทำให้การดำเนินงานบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ สามารถบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับ เศรษฐพงษ์ นันภิวงค์ (2563) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 พบว่า ความสัมพันธ์ของ

ภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีความสัมพันธ์ต่ำสุดต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนมาตรฐาน $\beta = .560$ ซึ่งหมายความว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน สูงขึ้น 1 หน่วย ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาจะสูงขึ้น 0.560 หน่วย ตัวแปรในสมการพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัว ร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (R^2) ได้ร้อยละ 50.19 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่กระตือรือร้นและจูงใจครูในการนิเทศภายในสถานศึกษา พร้อมทั้งกำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักสูตรของสถานศึกษา ให้ค่าปรึกษา เสนอแนะ และให้การช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน ให้ความร่วมมือและให้บริการในการปรับปรุง ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน กำกับ ติดตามให้ครูนำแผนงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่ การปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ ปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ด้าน 1 ใน 4 ด้าน คือ การนิเทศ การศึกษา สอดคล้องกับ ปิยธิดา ทาปลัด (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพียง 2 ด้าน ที่เป็นตัวแปรพยากรณ์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน คือ ด้านการนิเทศ และด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จะเห็นได้ว่าตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ จำนวน 4 ตัวแปร ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ เพียง 1 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน (X4) โดยตัวแปรด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X1) ตัวแปรด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (X2) และตัวแปรด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยตนเอง

(ตัวแปร X1 X2 X3) มีค่าสูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร X และตัวแปร Y จึงทำให้ตัวแปร X1 – X3 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยไม่ได้หมายความว่า ตัวแปร X1 – X3 ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ แต่อาจส่งผลทางอ้อมโดยส่งผลต่อกันและกันไปยังตัวแปรประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการก็เป็นได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ การวิเคราะห์พหุคูณ ไม่สามารถวิเคราะห์ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ แม้ว่าตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X1) ตัวแปรด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน (X2) และตัวแปรด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ (X3) จะไม่มีอิทธิพลทางตรงกับตัวแปรประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่เมื่อพิจารณาที่ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (X1 – X 4) แล้วพบว่ามีความสัมพันธ์กันสูงกว่าตัวแปร X และ Y ดังนั้น อาจยังกล่าวไม่ได้ชัดเจนนักว่าตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัว ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเป็นข้อจำกัดของสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ดังนั้นการสร้างประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ยังคงต้องอาศัยภาวะผู้นำทางวิชาการ ทั้ง 4 องค์ประกอบ โดยควรเน้นไปที่การเป็นผู้นำการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอน ของครูให้เป็นไปตามหลักสูตรสถานศึกษา ต้องให้คำปรึกษา เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งการบริการ การร่วมมือในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านการนิเทศและการประเมินผล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุอื่นที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิเคราะห์องค์ประกอบของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

- กนกอร สมปราชาญ. (2557). *ภาวะผู้นำกับคุณภาพสถานศึกษา*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กิริตา บุญศัพท์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21* โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ข้าวทิพย์ ทีสุภะ. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- จตุรงค์ ณะสีสังกูร. (2563). *ภาวะผู้นำทางวิชาการและการพัฒนาหลักสูตร*. นครราชสีมา: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- จิรวรรณ อินเกิด. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพิษณุโลก* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- จิตติมา วรณศรี. (2557). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวรรณการพิมพ์ 3.
- ชนกานต์ เอี่ยมสะอาด. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก* (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- ชลนิชา ศิลาพงษ์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ดาราวดี บรรจงช่วย. (2560). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดชุมพร (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี).
- ไทพนา ป้อมหิน. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนครพนม).
- ธัญญลักษณ์ ฝาภูมิ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ธิดารักษ์ โมเล็ก. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากลในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).

- ธีรศักดิ์ อุปรมัย อุปไมยอติไชย. (2563). การบริหารและการจัดการศึกษาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน.
พิษณุโลก: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นราธิป โชคชยสุนทร. (2562). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- นิษฐาพร พรหมวัชรานนท์. (2561). สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- บุษยามาส ผาดี. (2563). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2562). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด มินเซอร์วิส ซัพพลาย.
- ปวีณา บุทธิจักร์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- ปิยธิดา ทาปลัด. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา).
- พนมภรณ์ ศรีโคตร. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- พรนภา บุราณรมย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มหาสารคาม เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- พิพัฒน์พงษ์ วิเศษ (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).
- เพ็ญนภา ศรีภูธร. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).

- ภัสรา ชูเสน. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช).*
- มณีนรัตน์ สุดเต้. (2563). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหาร สถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุตรดิตถ์).*
- วรรณกร โขมขุนทด. (2562). *ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับ ประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา).*
- ศศิกรณ ศรีเขาล้าน. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนใน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา).*
- เศรษฐพงศ์ นันถิวงศ์. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของการ บริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตดอยสามหมื่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).*
- สมควร ชุมชอบ. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผล ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุราษฎร์ธานี).*
- สมรณนะชัย เรืองตั้งญาณ. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญา โทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ).*
- สรพรเพชญ ไตรรงค์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).*
- สรพรเพชญ ไตรรงค์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร).*

- สาไลตา เรียนทัพ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู ในอำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต 1 (การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานี).
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2564). การพัฒนาภาวะผู้นำการศึกษาในยุค 4.0. มหาสารคาม: ตักศิลา การพิมพ์.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). ภาวะผู้นำในองค์กรสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ ปัญญาชน.
- สุภิญญา กองสวรรค์. (2564). แนวทางการบริหารงานวิชาการตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 (การค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร).
- สุรศักดิ์ เล็กวงษ์. (2563). บทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- สุรียา วงษ์ตา. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลในการบริหารงาน วิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองปริญญา มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา).
- อนุชา กอนพวง. (2558). เอกสารประกอบการบรรยาย รายวิชา 354502 ทฤษฎีภาวะผู้นำ. พิษณุโลก: ภาควิชาบริหารและพัฒนการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสอบถามงานวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถิรพร เขาวนชัย อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
3. นายนิสิต สายโยค รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

ภาคผนวก ข แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์

แบบสอบถาม เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

แบบประเมินความสอดคล้องฉบับนี้ เป็นแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ของนายเริงฤทธิ์ คำห่ม นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ซึ่งมี ผศ.ดร.อนุชา กอนพ่วง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยขอให้ท่านแสดงความคิดเห็น โดยใส่เครื่องหมายลงในช่องว่าง ตามความคิดเห็น ดังนี้

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

นายเริงฤทธิ์ คำห่ม

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
<p>ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และภารกิจในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษากับครูและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา การให้ความสำคัญสูงสุดต่อการเรียนรู้ สร้างเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ มุ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา มุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนเป็นหลัก กำกับ ติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษา</p>				
1.	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ การเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน			
2.	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ สถานศึกษาโดยมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย			
3.	ผู้บริหารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาให้แก่ครู			
4.	ผู้บริหารกำหนดพันธกิจของโรงเรียน โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้มากกว่างานอื่น			
5.	ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาการของสถานศึกษาในระดับสูง			
6.	ผู้บริหารมุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนเป็นหลัก			
7.	ผู้บริหารมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา			
8.	ผู้บริหาร กำกับ ติดตาม ประเมินผล			

ข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
ความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง				
<p>ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบ การกำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา การปรับปรุง การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินผลหลักสูตร กำกับ ติดตาม และประเมินผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวางแผนการดำเนินงานวิชาการกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การกำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการ การใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลาย สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาและเติมเต็มความรู้ ทักษะตามความต้องการของผู้เรียน</p>				
1. ผู้บริหารมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา				
2. ผู้บริหารกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาอย่างชัดเจน				
3. ผู้บริหารบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบให้เกิดการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ				
4. ผู้บริหารร่วมวางแผนการดำเนินงานวิชาการกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง				
5. ผู้บริหารจัดระบบ โครงสร้างการทำงานและบทบาทหน้าที่ของครูอย่างชัดเจน				
6. ผู้บริหารกำกับ ติดตาม การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง				
7. ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลาย				

ข้อความ		คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
8.	ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมุ่งพัฒนาและเติมเต็มความรู้ ทักษะตาม ความต้องการของผู้เรียน				
9.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้าร่วม กิจกรรมทางวิชาการและการจัดการเรียน การสอนของสถานศึกษา				
<p>ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนการจัด สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การเอื้อให้มีทรัพยากรและการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย กระตุ้นในการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน การแลกเปลี่ยนความคิด และสะท้อนผลงานการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน สร้างวัฒนธรรม ที่มุ่งการเรียนรู้ การสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้แก่ครูและนักเรียน</p>					
1.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ในการพัฒนาการเรียนการสอน				
2.	ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรและจัดหาแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลาย				
3.	ผู้บริหารกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมที่จะ ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน				
4.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยน ความคิดและสะท้อนผลงาน การสร้างและ รักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและ นักเรียน				
5.	ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ ให้กับครูที่เอาใจใส่ผู้เรียน				
<p>ด้านกาณ์นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นผู้นำการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร สถานศึกษา ให้คำปรึกษา เสนอแนะ ให้การช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้สอนในการ จัดการเรียนการสอน การบริการ การร่วมมือ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การ ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูทั้งทางด้านกาณ์นิเทศและการประเมินผล การติดตามและประเมินผล</p>					

ข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ	
	+1	0	-1		
คุณภาพผู้เรียนและนำผลการประเมินผู้เรียนไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนางาน ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรและคุณภาพมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดไว้					
1.	ผู้บริหารกระตุ้นและจูงใจครู ในการนิเทศภายในสถานศึกษา				
2.	ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง				
3.	ผู้บริหาร ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และให้การช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอน อยู่เสมอ				
4.	ผู้บริหาร ให้ความร่วมมือและให้บริการ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ให้ดีขึ้น				
5.	ผู้บริหารกำกับ ติดตามให้ครูนำแผนงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติจริง				
6.	ผู้บริหารให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในด้านการนิเทศและการประเมินผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ				
7.	ผู้บริหารติดตามและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง				
8.	สถานศึกษานำผลการประเมินผู้เรียนไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง				
9.	การนิเทศ ติดตามและประเมินผลของผู้บริหารทำให้บรรลุเป้าหมายและคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้				

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
<p>การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตร การส่งเสริมให้มีหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนครบทุกสาระวิชา การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและกำหนดการวัดและประเมินผล การนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา</p>				
1.	สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551			
2.	สถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนครบทุกสาระวิชา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
3.	สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและกำหนดการวัดและประเมินผลอยู่เสมอ			
4.	สถานศึกษานิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง			
5.	สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ			
<p>การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาที่มีแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพส่งเสริมและพัฒนาครูในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ พัฒนาความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเต็มศักยภาพ มีการประเมินผลการทำงานเพื่อนำมาปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอนครั้งต่อไป</p>				
1.	ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและใช้ได้จริง			
2.	ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบ active			

ข้อความ		คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	learning				
3.	สถานศึกษามีครูแกนนำด้านการจัดการเรียนรู้แบบ active learning				
4.	ครูสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสนใจของผู้เรียน				
5.	ครูสามารถใช้ผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตน				
6.	ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาให้ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะ active learning				
<p>การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษาในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การวางแผนการจัดหาและผลิตสื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การส่งเสริมให้ครูผู้สอนผลิตสื่อการเรียนรู้และการใช้สื่อการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามจุดมุ่งหมาย</p>					
1.	ครูพัฒนา จัดทำ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยอยู่เสมอ				
2.	ครุมีสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการใช้และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ				
3.	ครุมีเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน				
4.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้และการใช้สื่อการเรียนรู้				
5.	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีของครูที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง				

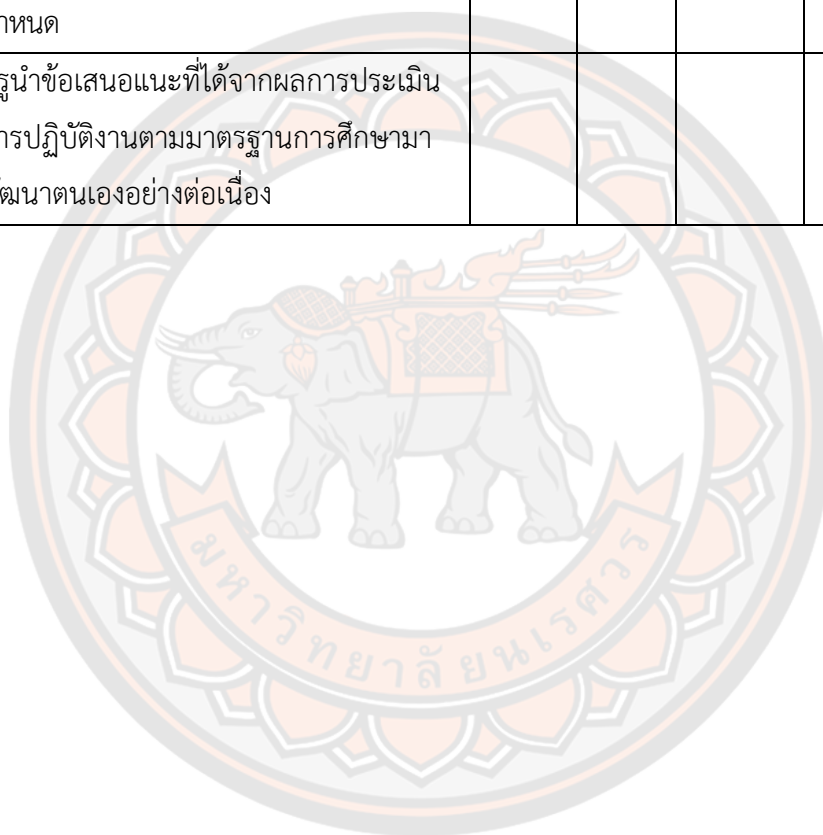
ข้อคำถาม	คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
	+1	0	-1	
<p>การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานสถานศึกษาในการบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการ การศึกษาค้นคว้าเพื่อแก้ไขปัญหาปรับปรุง และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์วิจัย และนำผลการวิจัยมาใช้ ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษา</p>				
1.	สถานศึกษาวิเคราะห์ วิจัยด้านการบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง			
2.	ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน			
3.	ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ อย่างต่อเนื่อง			
4.	ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพ			
5.	สถานศึกษาเผยแพร่ผลการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้แก่ครูและผู้ที่สนใจ			
<p>การนิเทศการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานการนิเทศภายในของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีระบบการนิเทศภายในที่เน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาครู ในการจัดการเรียนการสอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การสรุปและรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายใน</p>				
1.	สถานศึกษานิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ			
2.	สถานศึกษามีระบบการนิเทศภายในที่เน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาครูควบคู่กัน			
3.	สถานศึกษานิเทศการเรียนการสอนแก่ครู			

ข้อความ		คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
	ในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศแบบ ร่วมมือกันและช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร				
4.	สถานศึกษานิเทศภายในโดยใช้กิจกรรมการ นิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสม				
5.	ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง				
6.	สถานศึกษาสรุป และรายงานผลการ ดำเนินงานนิเทศภายในประจำปีอย่าง ต่อเนื่อง				
<p>การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง ผลของการดำเนินงาน ของสถานศึกษาในการบริหารจัดการ การวัดผลประเมินผล ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจการ วัด ประเมินผลการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชา การติดตาม ประเมินผลผู้เรียนและมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผล การจัดทำระบบสารสนเทศการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน มีการเทียบโอนความรู้ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น</p>					
1.	สถานศึกษาจัดทำระเบียบการวัดผล ประเมินผลตรงตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน				
2.	สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศการ วัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน				
3.	ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละ รายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา				
4.	ครูมีมาตรฐานการวัดผล ประเมินผลที่ ชัดเจน เหมาะสมกับรายวิชาที่ตน รับผิดชอบ				
5.	ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและ ประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ				
6.	ครูปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ				

ข้อความ		คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
7.	ครูติดตาม ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผล อยู่เสมอ				
8.	สถานศึกษาเทียบโอนความรู้ และผลการ เรียนจากสถานศึกษาอื่น ตามแนวทางที่ กระทรวงศึกษากำหนด				
<p>การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง ผลของการดำเนินงานของสถานศึกษา ในการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การ ติดตามและการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา การกำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา การจัดทำ แนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายใน การส่งเสริมให้ครูประเมินการปฏิบัติงานของตนเองและ นำผลการประเมินมาใช้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ</p>					
1.	สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน				
2.	สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ				
3.	สถานศึกษาติดตามและตรวจสอบคุณภาพ การจัดการศึกษา ภายในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง				
4.	สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพให้บรรลุ ตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา				
5.	สถานศึกษามีระบบและกลไกประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับบริบท				
6.	สถานศึกษาจัดทำแนวปฏิบัติในการประกัน คุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ				

ข้อความ		คะแนนการพิจารณา			ข้อเสนอแนะ
		+1	0	-1	
7.	สถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตาม มาตรฐานการศึกษา				
8.	ครูประเมินผลการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาตามที่สถานศึกษา กำหนด				
9.	ครูนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมิน การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษามา พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง				

ภาคผนวก ค แสดงผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถาม เรื่อง ภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการใน
สถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน						
1.	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ การเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ สถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วม ของทุกฝ่าย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	ผู้บริหารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของ สถานศึกษาให้แก่ครู	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	ผู้บริหารกำหนดพันธกิจของโรงเรียน โรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัด การเรียนรู้มากกว่างานอื่น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาการ ของสถานศึกษาในระดับสูง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6.	ผู้บริหารมุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ ด้านผู้เรียนเป็นหลัก	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.	ผู้บริหารมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.	ผู้บริหาร กำกับ ติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน						
9.	ผู้บริหารมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	ผู้บริหารกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11.	ผู้บริหารบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบให้เกิดการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
12.	ผู้บริหารร่วมวางแผนการดำเนินงานวิชาการกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13.	ผู้บริหารจัดระบบ โครงสร้างการทำงานและบทบาทหน้าที่ของครูอย่างชัดเจน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14.	ผู้บริหารกำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้วิธีการสอนและสื่อที่หลากหลาย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16.	ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาและเติมเต็มความรู้ทักษะตามความต้องการของผู้เรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
17.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้						
18.	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรต่างๆในการพัฒนาการเรียนการสอน	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
19.	ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรและจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20.	ผู้บริหารกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21.	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและสะท้อนผลงาน การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
22.	ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้กับครูที่เอาใจใส่ผู้เรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
ด้านกาหนด ก้าบ ดิตตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน						
23.	ผู้บริหารกระตุ้นและจูงใจครู ในกาหนด ภายใสถานศึกษา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24.	ผู้บริหารกาหนด ก้าบ ดิตตาม การจัดการเรียนการสอนของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25.	ผู้บริหาร ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และให้การช่วยเหลือครูในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26.	ผู้บริหาร ให้ความร่วมมือและให้บริการในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ดีขึ้น	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27.	ผู้บริหารก้าบ ดิตตามให้ครูนำแผนงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่การปฏิบัติจริง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
28.	ผู้บริหารให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	ในด้านการนิเทศและการประเมินผล เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน					
29.	ผู้บริหารติดตามและประเมินผลคุณภาพ ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30.	สถานศึกษานำผลการประเมินผู้เรียนไป ใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
31.	การนิเทศ ติดตามและประเมินผลของ ผู้บริหารทำให้บรรลุเป้าหมายและ คุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การพัฒนาหลักสูตร						
1.	สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.	สถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอน ครบทุกสาระวิชา ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.	สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และกำหนดการวัดและประเมินผลอยู่เสมอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.	สถานศึกษานิเทศ ติดตาม ประเมินผลและ ปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.	สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา ให้ทันสมัยอยู่เสมอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
6.	ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ และใช้ได้จริง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7.	ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบ active learning	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8.	สถานศึกษามีครูแกนนำด้านการจัด การเรียนรู้แบบ active learning	1	1	1	1.00	ใช้ได้
9.	ครูสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความถนัดและความสนใจ ของผู้เรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10.	ครูสามารถใช้ผลการประเมินผู้เรียนมา ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
11.	ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาให้ครูสามารถ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะ active learning	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
12.	ครูพัฒนา จัดทำ สื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยอยู่เสมอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
13.	ครูมีสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ ผ่านการใช้และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
14.	ครูมีเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
15.	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้ และการใช้สื่อการเรียนรู้	1	1	1	1.00	ใช้ได้
16.	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีของครูที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนไป	1	1	1	1.00	ใช้ได้
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
17.	สถานศึกษาวิเคราะห์ วิจัยด้าน การบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการ อย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
18.	ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
19.	ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
20.	ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ของตนเองให้มีประสิทธิภาพ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
21.	สถานศึกษาเผยแพร่ผลการทำวิจัย ในชั้นเรียนให้แก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การนิเทศการศึกษา						
22.	สถานศึกษานิเทศงานวิชาการ และการ เรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็น ระบบ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
23.	สถานศึกษามีระบบการนิเทศภายในที่เน้น การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และ พัฒนาครูควบคู่กัน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
24.	สถานศึกษานิเทศการเรียนการสอนแก่ครู ในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศแบบ ร่วมมือกันและช่วยเหลือกันแบบ กัลยาณมิตร	1	1	1	1.00	ใช้ได้
25.	สถานศึกษานิเทศภายในโดยใช้กิจกรรมการ นิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสม	1	1	1	1.00	ใช้ได้
26.	ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
27.	สถานศึกษาสรุป และรายงานผลการ ดำเนินงานนิเทศภายในประจำปีอย่าง ต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน						
28.	สถานศึกษาจัดทำระเบียบการวัดผล ประเมินผลตรงตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
29.	สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศการ วัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
30.	ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละ รายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษา	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
31.	ครูมีมาตรฐานการวัดผล ประเมินผล ที่ชัดเจน เหมาะสมกับรายวิชาที่ตน รับผิดชอบ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
32.	ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดผล และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
33.	ครูปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
34.	ครูติดตาม ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง และมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผล อยู่เสมอ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
35.	สถานศึกษาเทียบโอนความรู้ และผลการ เรียนจากสถานศึกษาอื่น ตามแนวทางที่ กระทรวงศึกษากำหนด	1	1	1	1.00	ใช้ได้
การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา						
36.	สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน	1	1	1	1.00	ใช้ได้
37.	สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
38.	สถานศึกษาติดตามและตรวจสอบคุณภาพ การจัดการศึกษา ภายในสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้
39.	สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพให้บรรลุตาม เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
40.	สถานศึกษามีระบบและกลไกประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ที่เหมาะสมกับบริบท	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
41.	สถานศึกษาจัดทำแนวปฏิบัติในการประกัน คุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ	1	1	1	1.00	ใช้ได้
42.	สถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตาม มาตรฐานการศึกษา	1	1	1	1.00	ใช้ได้
43.	ครูประเมินผลการปฏิบัติงานที่สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาตามที่สถานศึกษา กำหนด	1	1	1	1.00	ใช้ได้
44.	ครูนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมิน การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษามา พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1.00	ใช้ได้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน
วิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ สร้างขึ้นเพื่อสำรวจความคิดเห็นเพื่อเก็บข้อมูลการศึกษา ในเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 3 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์ ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความคิดเห็นของท่าน เพื่อประโยชน์ต่อการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู

2. ประสบการณ์ทำงาน

ต่ำกว่า 10 ปี 10 -20 ปี

21 – 30 ปี 31 ปี ขึ้นไป

3. สถานศึกษาของท่านตั้งอยู่ที่อำเภอ

อำเภอด่านซ้าย

อำเภอภูเรือ

อำเภอนาแห้ว

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

คำชี้แจง

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แสดงภาวะผู้นำทางวิชาการมากน้อยเพียงใด โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติตนของผู้บริหารสถานศึกษาของท่าน

5 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการระดับมาก

3 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการระดับปานกลาง

2 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อย

1 หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา : ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน						
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน						
1	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ การเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน					
2	ผู้บริหารกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ สถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย					
3	ผู้บริหารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาให้แก่ครู					
4	ผู้บริหารกำหนดพันธกิจของโรงเรียนโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้มากกว่างานอื่น					
5	ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิชาการของสถานศึกษาในระดับสูง					
6	ผู้บริหารมุ่งเป้าหมายไปที่ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนเป็นหลัก					
7	ผู้บริหารมุ่งสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้ตามมาตรฐาน					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	การศึกษา					
8	ผู้บริหาร กำกับ ติดตาม ประเมินผล ความก้าวหน้าตามวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน						
9	ผู้บริหารมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
10	ผู้บริหารกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาอย่างชัดเจน					
11	ผู้บริหารบริหารจัดการหลักสูตรทั้งระบบให้เกิดการนำหลักสูตร ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
12	ผู้บริหารร่วมวางแผนการดำเนินงานวิชาการกับครูและบุคคล ที่เกี่ยวข้อง					
13	ผู้บริหารจัดระบบ โครงสร้างการทำงานและบทบาทหน้าที่ของครู อย่างชัดเจน					
14	ผู้บริหารกำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ให้เป็นไปตามมาตรฐานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง					
15	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้วิธีการสอนและสื่อที่ หลากหลาย					
16	ผู้บริหารสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยมุ่งพัฒนาและ เติมเต็มความรู้ ทักษะตามความต้องการของผู้เรียน					
17	ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา					
ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้						
18	ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรต่างๆในการพัฒนาการเรียน การสอน					
19	ผู้บริหารจัดหาทรัพยากรและจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย					
20	ผู้บริหารกระตุ้นให้มีการจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการของโรงเรียน					
21	ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสะท้อนผลงาน					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	การสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน					
22	ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้กับครูที่เอาใจใส่ผู้เรียน					
ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอน						
23	ผู้บริหารกระตุ้นและจูงใจครู ในการนิเทศภายในสถานศึกษา					
24	ผู้บริหารนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนของครู ตามหลักสูตรสถานศึกษาอย่างจริงจัง					
25	ผู้บริหาร ให้คำปรึกษา เสนอแนะ และให้การช่วยเหลือครูในการ จัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ					
26	ผู้บริหาร ให้ความร่วมมือและให้บริการ ในการปรับปรุงที่เกี่ยวข้อง กับการเรียนการสอนให้ดีขึ้น					
27	ผู้บริหารกำกับ ติดตามให้ครูนำแผนงานวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียน ไปสู่การปฏิบัติจริง					
28	ผู้บริหารให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูในด้านการนิเทศและการ ประเมินผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อยู่เสมอ					
29	ผู้บริหารติดตามและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
30	สถานศึกษานำผลการประเมินผู้เรียนไปใช้กำหนดแนวทางการ พัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง					
31	การนิเทศ ติดตามและประเมินผลของผู้บริหารทำให้บรรลุ เป้าหมายและคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

คำชี้แจง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา
ว่าแสดงระดับประสิทธิผลต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โดยให้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับ
ระดับการปฏิบัติของท่าน

- 5 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการระดับมากที่สุด
4 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการระดับมาก
3 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการระดับปานกลาง
2 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการระดับน้อย
1 หมายถึง มีประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการระดับน้อยที่สุด

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา : การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา การวัดผล ประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา						
การพัฒนาหลักสูตร						
1	สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551					
2	สถานศึกษาให้มีการจัดการเรียนการสอนครบทุกสาระวิชาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
3	สถานศึกษาตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรและกำหนดการวัดและประเมินผลอยู่เสมอ					
4	สถานศึกษานิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
5	สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัยอยู่เสมอ					
การพัฒนากระบวนการเรียนรู้						
6	ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและใช้ได้จริง					
7	ครูสามารถจัดการเรียนรู้แบบ active learning					
8	สถานศึกษามีครูแกนนำด้านการจัดการเรียนรู้แบบ active learning					

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
9	ครูสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสนใจของผู้เรียน					
10	ครูสามารถใช้ผลการประเมินผู้เรียนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตน					
11	ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาให้ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในลักษณะ active learning					
การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา						
12	ครูพัฒนา จัดทำ สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ทันสมัยอยู่เสมอ					
13	ครูมีสื่อ นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการใช้และปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ					
14	ครูมีเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียน					
15	ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้และการใช้สื่อการเรียนรู้					
16	ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม และประเมินผลพัฒนาการใช้สื่อ และเทคโนโลยีของครูที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป					
การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา						
17	สถานศึกษาวิเคราะห์ วิจัยด้านการบริหารจัดการคุณภาพงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง					
18	ครูผู้สอนจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน					
19	ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาใช้ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ อย่างต่อเนื่อง					
20	ครูนำผลการทำวิจัยในชั้นเรียน มาพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองให้มีประสิทธิภาพ					
21	สถานศึกษาเผยแพร่ผลการทำวิจัยในชั้นเรียน ให้แก่ครู และผู้ที่สนใจ					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
การนิเทศการศึกษา						
22	สถานศึกษานิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ					
23	สถานศึกษามีระบบการนิเทศภายในที่เน้นการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาครูควบคู่กัน					
24	สถานศึกษานิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศแบบร่วมมือกันและช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร					
25	สถานศึกษานิเทศภายในโดยใช้กิจกรรมการนิเทศที่หลากหลายและมีความเหมาะสม					
26	ครูนำผลการนิเทศมาปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเอง					
27	สถานศึกษาสรุป และรายงานผลการดำเนินงานนิเทศภายในประจำปีอย่างต่อเนื่อง					
การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน						
28	สถานศึกษาจัดทำระเบียบการวัดผล ประเมินผลตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
29	สถานศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน					
30	ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา					
31	ครูมีมาตรฐานการวัดผล ประเมินผลที่ชัดเจน เหมาะสมกับรายวิชาที่ตนรับผิดชอบ					
32	ครูพัฒนาเครื่องมือในการวัดผลและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ					
33	ครูปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ					
34	ครูติดตาม ประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงและมีการปรับปรุงวิธีการวัดผลประเมินผลอยู่เสมอ					
35	สถานศึกษาเทียบโอนความรู้ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น					

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษากำหนด					
การประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา						
36	สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน					
37	สถานศึกษากำหนดเกณฑ์การประเมินเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ					
38	สถานศึกษาติดตามและตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
39	สถานศึกษามีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา					
40	สถานศึกษามีระบบและกลไกประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบท					
41	สถานศึกษาจัดทำแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ					
42	สถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา					
43	ครูประเมินผลการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาตามที่สถานศึกษากำหนด					
44	ครูนำข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการประเมินการปฏิบัติงานตามมาตรฐานศึกษามาพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง					